

SUNKÓ ATTILA

LEVÉLKERESŐK

*A Gyulafehérvári Káptalan és a Kolozsmonostori Konvent requisitorainak
archontológiája a XVI–XVII. században*

[A requisitor] „nem a fizetést, hanem a hivatalnak becsületes voltát respectálván, magát azon hivatalban alkalmaztassa ezután is becsülettel és jó lelkiismerettel, terjedjen naponként való hív szolgálata által hazánk minden rendinek boldogsága és maguk jó emlékezete is a következőkre tisztességesen”¹

I. Apafi Mihály erdélyi fejedelem utasítása a Gyulafehérvári Káptalan requisitorainak

Megfeleltek, meg felelhetek-e a fejedelem által támasztott igen szigorú, elhivatottságot feltételező követelményeknek az ismertetendő személyek? Jelen bevezetőben röviden szeretném bemutatni azt a közeget, azokat a kereteket, amelyek között működtek, tekintettel a két hiteleshely történetének feldolgozottságára, csupán az adattár megértéséhez, és remélhetőleg a fenti kérdés megválaszolásához szükséges mértékben.

Tanulóiévek

(A nagyobb kancellária írnokai)

Az Erdélyi Fejedelemség legfontosabb központi kormányhatósága, a Fejedelmi Kancellária, (amely az igazságszolgáltatást részben külön személyzettel végző kisebb, és az összes többi ügykörben illetékes nagyobb kancelláriára osztható), volt a színtere a nagyobb kancellária írnokaként (scriba et juratus notarius cancellariae maioris, deák vagy kancellárlista deák), végzett hivatali szolgálatnak. Ez a munka,

---

¹ 1677. április 13. Fogaras vára. I. Apafi Mihály erdélyi fejedelem utasítása a Gyulafehérvári Káptalan requisitorainak, hogy maguk mellé munkatársul még egy alkalmas személyt keressenek. F 12 XIV/3.

amely már eleve alapos iskolai képzettséget feltételezett,² igen jó iskolának bizonyult a későbbi emelkedéshez, hiszen legalább 5–6 itt eltöltött év elég volt ahhoz, hogy az írnokok (létszámuk békeidőben 15–20 fő) akár magán a kancellárián belül, akár a kincstárnál, a diplomácia területén, vagy a hiteleshelyi levéltárak valamelyikének requisitoraként folytathassák pályájukat.³ A két tisztség viselői, a nagyobb kancellária írnokai és a requisitorok, azaz a volt írnokok és a két hivatal szoros munkakapcsolata az általuk készített segédletek egymásnak történő kölcsönzésében és mindkét intézményben történő használatában is megmutatkozik.⁴ A nagyobb kancellária írnokaként kiépített, meglehetősen magasra vezető társadalmi, nem ritkán családi, kapcsolatok a hivatali pálya későbbi szakaszában, például requisitoraként tevékenykedve, is jól kamatozhattak.⁵

- 2 Debreceni János végrendeletének tanúsága szerint például öt gyermek-és ifjúkorában a „tisztséges tudományokra” szülei iskoláztatták, bizonyára ennek következtében helyezkedhetett el. *Sunkó*, 2002. 307. p.
- 3 Csupán néhány olyan írnokot ismerünk a fejedelemség korából, aki teljes hivatali szolgálati idejét, azaz 15 évnél többet, itt tölti. *Trócsányi*, 1980. 181–189. 200–201. 202. p. A párhuzamos tisztségviselésre is van példa: 1680. július 23. Georgius Csicsói de Alba Julia *cancellariae nostrae majoris juratus scriba ac notarius, nec non Capituli Albensis requisitor* [F3 K74.] a nagyobb kancellária írnoka (1665–1681) a Gyulafehérvári Káptalan requisitora (1680–1702). A továbbiakban az általam összeállított adattárban található archontológiai adatokra külön nem hivatkozom.
- 4 1655. március 13. Kolozsvár. Vitézlő Barakonyi Sámuel (a nagyobb kancellária írnoka 1650–1653. *Trócsányi*, 1980. 189. p.) igazolja, hogy vitézlő Kászoni József „egyik Kolozsmonostori Konventta (azaz a Kolozsmonostori Konvent requisitora 1650–1657?) hosszan mutatott jóakarattjából, a néhai Udvarhelyi György deák, cancellarista (a kisebb kancellária írnoka 1641–1642 a nagyobb kancellária írnoka 1648. Fejedelmi praefectus, tized vicearendator 1664. november –1667. január 17. *Trócsányi*, 1980. 196. p.) írt stilionaris könyvet” neki adta, ezért a kötet minden külön végrendeleti meghagyás nélkül Kászoni-ra visszaszálljon. F 15 Protocollum maius Q. fol. 132.^f
- 5 1681. június 25. Id. Osdolai Kun István *Küküllő vármegye főispánja*, a fejedelmi tábla hites assessora vitézlő Csicsói Györgynek az udvari kancellária írnokának (a nagyobb kancellária írnoka. 1665–1681, a Gyulafehérvári Káptalan requisitora 1680–1702) pénzügyi szolgálataiért („oly kedveskedését, szolgálattját vettem, mellyért feles pénzemet kellett volna ki adnom”) a Gyulafehérváron, a Tövis utcában — egyfelől Nagyszombati Anna nemes Erdélyi István özvegye és árvai háza másfelől Csávási Bálint pusztá telke szomszédságában — lévő üres telkét ajándékozza neki és mindkét nembéli örökösöinek.[F 3 D 84] 1638. április. 28. Gyulafehérvár. Vitézlő Bárdi Péter házánál. Pécsi János „Colosmonostori Conventnek egyik káptalanynya” (a nagyobb kancellária írnoka. 1622–1633, a Kolozsmonostori Konvent requisitora 1630–1642) előtt a Gyaluban lakó nemes és vitézlő Komáromi Márton, *Kolozs vármegye egyik viceispánja*, a maga és felesége Szalánczi Judit akaratából élő szóval vallotta, hogy idős kora és tiszte miatt a Fejér vármegyei Pókafalva és Nagykerék másképpen Bogát birtokairól gondoskodni képtelen, ezért azokat, az ott élő jobbágyokkal együtt, vejenck, Bárdi

A Gyulafehérvári Káptalan és a Kolozsmonostori Konvent

Sajátos helyzetű és jogállású intézmény volt mindkettő, hiszen a XVI. század első felében a gyulafehérvári, kolozsmonostori, váradi hiteleshelyek fejlődése még együtt haladt a magyarországi gyakorlattal, de az 1556-ban országgyűlési végzés által elrendelt szekularizáció, az erdélyi püspökség jövedelmeinek fejedelmi, azaz állami kézbe vétele e téren is döntő változást hozott.

A Kolozsmonostori Konvent és a Gyulafehérvári Káptalan korábbi nevét és hiteleshelyi feladatait ugyan megőrizte, de az egyházi helyett világi személyzettel, az 1557. évi tordai országgyűlés által mindkét helyre 4–4 „kiváló nemes embert” rendelt a levéltárak őrzésére és működtetésére.⁶ Ezután, 1556–1575 között a Kolozsmonostori Konventnél a kolozsvári jegyző és a város bírása őrzik és kezelik a levéltárat. Ennek a hosszabb távon nem tartható vontatott eljárásnak⁷ akartak véget vetni, elsőként a Kolozsmonostori Konvent levéltárának Gyulafehérvárra szállítással,⁸ majd ennek kudarca után állandó, a fejedelem által fizetett szakszemélyzet

Istvánnak (*a nagyobb kancellária írnoka 1631–1638, a Gyulafehérvári Káptalan requisitora 1647–1666*) adja. [F3 F 92].

- 6 1557. május 1–10. „Statutum est praeterea ut quatuor prestantes viri nobiles deligantur, qui sub vinculo fidei christianae et honoris Albe in potestate habeant vniversa privilegia et literalia instrumenta in sacrario seu conservatorio litterarum et illa diligenter curent, a quibus paria litterarum requisitoris et praeceptoris litteris pro vetere consuetudine excipiantur, ne fideles nostri justis suis iuribus quoquomodo priventur. Placuit totidem in Colosmonostor et eodem libere fungui officio.” EOE II. 81. p.
- 7 Az iratkerestető parancs a bíróhoz, név szerint megnevezett egy-két esküdtjéhez, nótáriushoz szól, akik Kolozsmonostoron levették a pecsétet a levéltár ajtajáról, kikeresték a kért iratot, amelynek szövegét vagy a helyszínen rámásolták a parancslevél hátoldalára, vagy az eredetit bevitték Kolozsvárra, miután az ajtót visszazárták, lepecsételték, ahol a bíró nevében kiállított, a város pecsétjével ellátott átíratba foglalták, majd visszavitték Kolozsmonostorra, ahol az ajtón lévő pecsét feltörése után helyére tették vissza, levéltári szakkifejezéssel reponálták. *Jakó*, 1990. I. 90. p.
- 8 1561. november 22. „A oklevelek Gyulafehérvárra hoztassanak, és azoknak gondját azok viseljék, akik most is viselik. Továbbá még egy nemes választassék, hogy négyen legyenek. Quemadmodum superioribus partialibus comitiis supplicatum est Maicstati suc, ita et modo supplicatur dignetur Maicstas sua conseruatorem literorum et literalium instrumentorum regnorum Hungariae et Transsylvanice in conservatorio Monasterii Colosiensis repositarum, de medio nobilium tres idoneas personas, qui et dignitatis Maicstatis suc suique ipsius et honoris rationem habeant, eligere et conseruationem illarum illis committere. Visum est sacre Maicstati Regie et consilio ut literae e instrumenta literalia deducantur Albam et requisitionis carum habeant curam illi, qui reliquarum nunc habent; vnus tamen nobilis deligatur vt sint quattuor.” EOE II. 195. *Papp*, 57. p. *Jakó*, 1990. 90. p. 1565. június 29. Kolozsvár. „végezte-

biztosításával. Az országgyűlés 1575. július 25. – augusztus 6-án Kolozsvárott többszöri sikertelen próbálkozás után,⁹ kinevezi őket Gyulafehérvárra és Kolozsmonostorra is.¹⁰ Ők a requisitorok, „levélkeresők” a korszakban a munkahelyként szolgáló (egyik) intézmény után „káptalan”-nak is nevezett levéltárosok, akik latin elnevezésüket legjellemzőbb feladatukról, az iratoknak a hiteleshelyi levéltárból,

---

tett ez is egy akaratból: hogy az kolozsmonostori leveleket, privilegiumokat és az nemesség igazságára való registrumokat ő felsége vitesse Fejérvárra, hogy az káptalanbeli levelekkel együtt legyenek: választassanak gondviselők; méltó, hív és jámbor személyek gondviselésé alá adassanak, kik azelőtt tiszték szerént erre gondot viselcnek, kiknek ő felsége kegyelmesen fizetést is tégyen.” EOE II. 289. p.

- 9 1563. Literatus János deák, Kolozs vármegye jegyzője lett a konventi levéltáros, de a levélkeresésnél egy kolozsvári esküdt polgárnak is jelen kellett lennie. *Papp*, 58. p. *Jakó*, 1990. 90. p. EOE II. 218. p. 1568. június 13. Torda. „Felségednél nyilván vagyon, hogy az kolozsmonostori conventus ez felséged országának levlei tartásának tárháza, könyörgünk azért felségednek kegyelmes gondviselésé az levelek tartására és őrizésére, választana ol személyöket erre, kik híven viselnének gondot róla.” EOE II 340. p. 1571. augusztus. „Miért hogy az monostori konventbeli levelekre és privilegiumokra ez ideig semmi jó gondviselés nem volt, mely dolog az felséged híveinek nagy károkra és veszedelmére légyen, végzetett azért ez országnak felséged híveinek jövokra, hogy felséged ol méltó requisitorokat szerzessen, kik erre elcgck legyenek, hogy kár nélkül az levelek maradékját megtartsák, gondját viseljék, és az régi szokott helyeken executioba eljárassanak igazán, az nemességnek szükség lészen, az pariaját requisitoriájával az régi jó végzések szerint kivihessék, kiknek felséged az dézmából valami jövedelmet deputáljon, és az kolozvári bírónak az levelek peccsétlésére való peccsétet adjon, az ő kegyelmes ígreti szerint.” EOE II. 372–373. p. 1571. december 1. Kolozsvár. 41. „Ezt is hátra nem hagytuk, hanem egy akaratból végzetett, hogy az monostori conventben az levelek keresésére, őrzésére és kiadására országul választottuk Tolnai Miklós deákot, avagy Csanády János deákot, és Miklós deákot az kolozvári notáriust, hogy az leveleket jól tractálják Monostoron, azon elébbeli conservatoriumban, és az kinek ki kell adni, ki adják, minden esalárdságot eltávoztatván. Az úr ő nagysága megesküdtesse őket és fizessen nekik az ő kegyelmes ígéréte szerént.” EOE II. 506. p. 1573. május 27. Meggyes. „Az monostori conuentet itiljük károsnak lenni, hogy ez ideig pusztán állott, az levelek is mód és rendtartás nélkül voltak. Végeztük azért országul, hogy nagyságod három méltó személyt válasszon oda az conuentben, az leveleknek conservatiójára és requisitiójára. És azoknak annyi authoritást és peccsétet adjon minden executiókra, mint az váradi requisitoroknak, kiknek fizetések is nagyságodra támasztottuk, miképen nagyságod kegyelmesen ajánlotta magát, hogy mi és az mi utánunk valók is hálát adhasanak nagyságodnak ez féle jó voltáért és kegyelmes cselekedetiért.” EOE II. 541. p. 1574. január. 1–6. A kolozvári egy. Határozatai. 3. „Ezt is hátra nem hadhatják. Hogy az conventbeli és fejérvárbeli levelekre gondot visel nagyságod, hogy requisitorokat szerzett, és azoknak tárházából akar fizetni, nagyságodnak ezért is örök hálát adnak, hogy olyan szeretlenséggel az leveleket el nem hagyja vcszni és rohadni. Könyörögnek nagyságodnak, hogy szokott jó akaratját és kegyelmességét arról is mutassa meg hozzánk.” EOE II. 549. p.

általában fejedelmi levélkeresetű parancs (mandatum requisitorium) alapján végzett kikereséséről kapták.¹¹

Kinevezésükről, és az eredeti elképzelés elégtelensége miatt¹², javadalmazásukról is a fejedelemnek kellett gondoskodnia. Éves jövedelmük a Báthory Kristóf idejétől Brandenburgi Katalin uralkodásáig (1576–1630) terjedő időszakban az 50 forint „alapfizetésből”, az elvégzett munkák után járó díjból, egy-egy járásban kijelölt dézsmából, évente megállapított természetbeni juttatásokból, meghatározott mennyiségű búza (20 nagyobb köből), bor (2 hordó), élőállat (két, vágásra alkalmas disznó), állt. A gyulafehérvári udvarbírótól kiutalt élelmiszerek átvételét a requisitorok írásban igazolták.¹³ Ehhez járultak még a különféle fejedelmi (főként birtok) adományok. Munkájuk két fő részből tevődött össze: a belső hiteleshelyi feladatokból, oklevelek kikeresése, visszahelyezése, hiteles másolatok, segédletek készítése,¹⁴ pecsételés, eskük, bevallások, tiltakozások felvétele¹⁵, a hiteleshelyi

10 1575. július 25. – augusztus 6. Kolozsvár. 13. „Végeztünk erről is országúl, hogy az monostori conventben requisitorok legyenek, mind penig az fejrvári káptalalamban. Az monostori conventben Polyáni Bálint pap legyen előttök, colegái legyenek Zalonkemeni Miklós diák és Márton deák, az kolosvármegyci nótárius. A feirvári káptalamban főrequisitor leszen az ott való plebános Ilosvai Benedek pap, colegái az káplánok, ki mellé szükség egy notáriust keresni. Ezeket ő nagysága erősen megcsküdtesse az hívségre, és külön–külön pecsétet adjon nekik, kiknek autoritások legyen nem csak a requisitióra, hanem minden exequitióra, de úgy, hogy ha kik nem akarnak velek exequáltatni, ennek előtte való mód szerint nemes emberrel is exequáltassanak. Őnagysága kegyelmesen viseltesse gondját, hogy az miképen kegyelmesen megígírte, legyen meg ezeknek fizetések azonképen, mint az váradai requisitoroknak; és azon fizetések legyen.” EOE II. 562–563. p. Papp, 1936. 61–62. p. Jakó, 1990. I. 90. p.

11 EOE II 65. és 81. p. Papp, 1936. 56–57. p.

12 Állandó fizetés helyett az ügyfél által fizetendő illetékeket (iratkeresés 50 dénár, átírás első föliója 50 dénár, a további föliók mindegyike 10 dénár) állapítottak meg. Jakó, 1990. II. 90. „1563. Item quod Joannes Literatus notarius conventus Monasterii et comitatus Colosiensis die sedis iudiciariae primitus celebrandae, in facie eiusdem sedis coram egregiis Joanne de Sombor, Gregorio de Fratha et Andrea Tholdalagij, praesente etiam iudice civitatis Colosvariensis super fideli requisitione, emanatione et conservatione litterarum dominorum regnicolarum iuramentum praesare debeat. In requisitionibus autem semper unus juratorum civium eiusdem civitatis Coloswar illi adhibeatur; qui pro requisitione litterarum habeat denarios quinquaginta. Reinventis autem et perscriptis sigillatisque litteris, unum folium papiri continentibus rursus denarios quinquaginta, ultra vtro unum folium pro singulo folio denarios decem habere valeat et non amplius.” EOE II. 218. p.

13 A requisitorok javadalmazása a Báthory Kristóf idejétől Brandenburgi Katalin uralkodásáig (1576–1630) terjedő időszakban. Salarium Annum. Külzcten: Tabella solutionis annualis trium requisitorum Capituli Albensis per dominos regnicolas approbatae ac a diversis principibus confirmatae. Eredeti jelzete: Cista Capituli Albensis fasc. 7. no. 40. Ma F 12 XIV/3. Kiadása: Sunkó, 2003. 87–88. p. 1614. december 2. Bothlen Gábor megerősíti az 1611.

jegyzőkönyvek vezetése, őrzése¹⁶, a fejedelmi kancellárián készült hiteles másolati kötetek, a Királyi Könyvek őrzése¹⁷, míg a külső hiteleshelyi tevékenységet az adott helyszínen végzett birtokba iktatások, becsük, idézések jelentették.¹⁸ Részt vettek ezen kívül az Erdélyi Fejedelemség jogkönyvének összeállításában, gyermekmonostori Kemény János, a későbbi fejedelem által vezetett „munkacsoport” anyaggyűjtésének szervezésében is.¹⁹ Működésük alapját az 1575-ben készült és

---

február 4-én Báthory Gábor által Szászsebecs város és szék tizedéből Debreceni János számára megállapított évi 1 váza bor, 10 köből búza járandóságot. F2 Protocolum Joannis Debreceni 155–157. 1655. október 8. Kolozsvár. Zágoni János kötelezvénye, a Tecső város nevében és számára nemzetes Kászoni József requisitortól átvett egy „Articulust, Constitutiones videlicet Regni Transylvaniae et Partium Regni Hungariae eidem annexarum”, amelyért majd négy szép nyestbőrt küld „illendő tisztességes honoráriummal”. F 15 Protocolum maius Q fol. 139^f. 1666. december ? Gyulaféhérvár. Böszörményi István gyulaféhérvári requisitor nyugtája a szerződésében rögzített éves búzajárandóság átvételéről nemes és vitélző Farkas Péter gyulaféhérvári frumentáriustól. 1668. január 27. Gyulaféhérvár. Gyarmati István nyugtája a neki mint requisitornak nemzetes Vas Mihály fehérvári főudvarbíró által kiutalt járandóságáról. 1673. június 25. Gyulaféhérvár. Dióssy Gáspár gyulaféhérvári requisitor nyugtája a neki nemzetes Bonyhai János fehérvári tisztartó által kiutalt járandóságáról. 1673. december 28. Gyulaféhérvár Gyarmati István nyugtája a neki mint requisitornak nemzetes Bonyhai János fehérvári tisztartó által kiutalt járandóságáról. F 12 XIV/3.

- 14 Szentiványi György birtoknévmutatót készített, nyedi Pálffy István 1640–1648 között a levéltár anyagát, mindenképp a jegyzőkönyveket, rendezte, 1658-ban Szamosújvárra menckitette. *Jakó*, 1990. I. 145–147. p.
- 15 1681. július 2. Radnót. Petriyevith Horváth Kozma levele Dióssy Gáspár requisitornak, amelyben közli, hogy mivel Dióssy gyulaféhérvári házától a legutóbbi országgyűlés miatt távol lévén, Petriyevith Horváth Kozma, Baranyay Gergely, néhai idősb Toldalaghy Mihály ügyében tett, tiltakozást a káptalan pecsétje alatt kikérni nem tudta, kéri a requisitort, hogy adja ki Bonyhai János, gyulaféhérvári udvarbírónak, aki majd elküldi hozzá az iratot. F 12 XIV/3. Kiadása: *Sunkó*, 2003. 98–99. p.
- 16 1649. január 23–március 10. Articulus XXIV. Hogy az mely protokolumokat capitulumból kivittek volna, azoknak visszaadása végeztetik. Hogy Nagyságod capitulomból kihozott protocolomokat, ha mik olyak volnának, visszaadatni megígérte, Nagyságodnak mint kegyelmes urunknak meg szolgáljuk. EOE XI. 55. p.
- 17 1666. január 10. Szeben. Bárdi István requisitor levele munkatársának Taraczközy Ferenc requisitornak. Kéri, hogy amíg személyesen fel nem keresheti, a munkájához szükséges 10. és 19. számú Királyi Könyvet küldje el neki. F 12 XIV/3.
- 18 Egymás ügyciben is ők jártak el. Például Debreceni János végrendeletét is ők hitelesítették. 1637. február 27. Kolozsvár. *Sunkó*, 2003. 100–103. p.
- 19 1653. március 14. Gyulaféhérvár. Kemény János utasítja kegyelmes Bárdi Istvánt, hogy számoljon be az Approbaták anyaggyűjtőinek javadalmazásáról, a különösen sokat író Szigethi Péternek adjon 12 forintot. F 12 XIV/3. Kiadása: *Sunkó*, 2003. 89–90. p.

több, 1650 körül, valószínűleg Gyulafehérváron készült két egymástól jelentősen eltérő megjegyzésekkel ellátott másolati példányban fennmaradt, részben rendkívüli értékes, megvalósíthatóságot, megvalósulást olykor ironikus hangvétellel ütköztetve annotált, a Gyulafehérvári Káptalan és a Kolozsmonostori Konvent számára egyaránt érvényes szabályzat és eskü jelentette.²⁰ Az annotációk és néhány más forrás, köztük még országgyűlési végzés is, tanúbizonysága szerint a hiteleshelyek működése korántsem volt zökkenőmentes. A requisitorok rendszertelenül befolyó járandóságukat²¹ a díjak, illetékek önkényes többszörösré emelésével igyekeztek kiegészíteni,²² és az igen szigorú szabályzat jó néhány lényeges, a pecsételésre, a hiteles másolatok készítésére vonatkozó, utasítását, gyakran valóban az elégtelen feltételek, létszámhiány, az épület rossz állapota — jóllehet ideális esetben a fejedelem figyelme kiterjedt a levéltár épületének állagára is²³ — szülte kényszerből igen szabadon kezelték.²⁴ A szabályzatot megszegve a requisitorok,

-
- 20 A Gyulafehérvári Káptalan és a Kolozsmonostori Konvent requisitorainak esküje és az 1650. június 1-én átírt és annotált 1575. évi utasítása: *Juramentum capituli et conventus requisitoris*. F 12 XIV/3. Kiadása: *Sunkó*, 2003 84–87. p. másik, annotálatlan példányról: *Jakó*, 1958. 56. A Conventről és Káptalanról való instructio I–XXI. pontban. Magyar nyelvé. Három példányban. Az egyik: *Ex veteri et obsoleto exemplari transumptum per Franciscum Taraczkózy anno 1650. die 1. junii*. F 12 XIV/3. Kiadása: *Sunkó*, 2003. 79–83. p. másik, néhány ponton a főszövegben is eltérő, annotálatlan példányról *Jakó*, 1958. 54–56. p.
- 21 Szalárdi János 1665-ben arra kényszerül, hogy „kunycráljon ismeretlen nagyuraktól, Bethlenéktől és Béli Páltól”, és nem túl magas requisitori jövedelméért „mindennapos közcsharcot kellett vívni a szükmarkú — vagy inkább: szük jövedelmű — fejedelemi prefektussal” *Szakály*, 1980. 32. p.
- 22 1607. június 10–24. Kolozsvári országgyűlés. 30. tc. „Az váradi és fejevári káptalanokat s az monostori conventet nagyságod megéppítettvén, fizetésök járjon meg az régi szokás szerint, hogy tisztékben járhasanak fogyatkozás nélkül; de ök is az levclék taxája (díja) és executiók (végrehajtások) felől tartsák az régi szokáshoz magokat, mert vadnak ellenök való panaszolkodások, hogy ha valami executióra kiviszik, mind az executiótul, mind az relatoriátul (jelentéstől) fl12 (12 forintot) kívánnak, nagy nchezén, három vagy négy forintban megsarczoltatván az nemes embert, adják ki az relatoriát, nem tartván magokat az régi afflékről való limitatiókhoz (díjszakadásokhoz). Végeztük azért, hogy sub amissione officiorum (hivatalvesztés terhe mellett) tartsák az clébbi articulusokhoz magokat és limitatióhoz, azt ne transscendálják (hágják át).” *EOE* III. 504. p.
- 23 1678. január 7. Ebesfalva vára. I. Apafi Mihály erdélyi fejedelem megparancsolja a Gyulafehérvári Káptalan requisitorainak, hogy mivel Szecbenben a polgármester tájékoztatása és Naláczy István levclé szerint, a Gyulafehérvári Káptalan levéltárának őrzésére szolgáló ház rossz állapotban van, „lc szakadozott”, menjenek a helyszínre és mérjék fel a károkat. F 12 XIV/3. Kiadása: *Sunkó*, 2003. 97–98. p.
- 24 I. A Gyulafehérvári Káptalanban a requisitoroknak a levcléket Bánffy Pál uram (Mogyorói Bánffy Pál: 1558. A magyar natióból választott adószámvevők egyike, 1568–1575-ig főudvar-

miként a korszak más tisztviselői is, tevékenységük jelentős részét szállásukon végezték, az ehhez szükséges levéltári anyagokat, beleértve a pótolhatatlan Királyi Könyveket, sőt a hiteleshely pecsétjét is, otthon, illetve maguknál tartották, és hajlandóak voltak az ott elkészült iratot az ügyfélnek közvetítők útján is elküldeni.²⁵ Az értékes, a munka folytatásához nélkülözhetetlen anyagot rendszerint a levéltáros halála után tudta a munkatársaiból létrehozott, a helyszínre kiszállva egyfajta jegyzőkönyvet is felvevő bizottság visszaszerezni.²⁶

Mindezek ellenére a három egyaránt jelentős „állami” hiteleshely közül, már csak földrajzi fekvésénél fogva is a kolozsmonostori és főként a gyulafehérvári bírt igen nagy tekintéllyel, amit az utóbbi esetében a fejedelmi székhelyen való működés és a fejedelem által is nagy becsben tartott és felügyelt Királyi Könyvek őrzése nyiban elősegített.²⁷

---

mester, 1575-ben tanácsúr. *Trócsányi*, 1980. 24, 100., 315 és 391. p.) és Horváth Kozma uram, (raduchi másképp miketinch Petrichevich Horvát Kozma: Vécsvár, majd Fogaras prefektusa, 1573–1588. Fogaras vára főkapitánya, Zaránd főispánja, Gyulafehérvár provisor, 1588. tanácsos. Meghalt: 1590. április. 28. felesége: Dersy Petky Bora. Petrichevich 1. 327. 2. 331. *Trócsányi*, 1980. 32. p.) udvarbíró adják kezekbe. „*Ha a jó instructio nem observattik* [a jó szabályzatot nem tartják be], *mind hogy eddig is sok esztendők alatt emlékezet sem volt fölöle csak epitaphiumot* [epitaphium: sírfelirat, sírvers] *írjunk az conservatoriumnak* [conservatorium: őrzőhely, levéltár]. II. Hogy a requisitorok a leveleket transumalván [átírván], minden esztendőbeli és vármegycbeli leveleket külön-külön valamennyiek, beírják: annak táblát csináljanak, hogy mikor leveleket kerestetnek velük, megtalálhassák. De azért a leveleket se veszítsék el. Együtt legyenek mind fejenként, amikor conferálják az originálokkal a transumptumokat [az átiratokat összevetik az eredetivel]. *Ha minden hasznos leveleket most újonnan Protocolumba* [jegyzőkönyv] *írnak, kétszáz tudós embert alkalmas ideig megtartana e munka: annyira nagy romlás és pusztaság vagyon a Sacristiában* [skrecstyében] *az leveleknek gondviseletlensége miatt.* VIII. A pecsételéskor mindnyájan együtt legyenek. *Mostan Bárdi* [Bárdi István 1647–1666. requisitor] *akar egyedül pecsételni, mintha a többi collegáknak semmi tisztük a pecséthez nem volna.*” *Sunkó*, 2003. 79., 81. és 86. p.

25 1681. július 2. Radnót. Petrichevich Horváth Kozma, mivel Dióssy Gáspárt gyulafehérvári házában nem találta, kéri őt, hogy Baranyay Gergely tiltakozásának hiteles másolatát készítse el és Bonyhai János udvarbíró által küldje el neki. F 12 XIV/3. Kiadása: *Sunkó*, 2003 98–99. p.

26 1666. július 10. Bejegyzés a Bárdi István requisitor halála után szállásán talált levéltári anyagokról. F 2 Protocollum Stephani Böszörményi 8. Kiadása: *Sunkó*, 2003. 93–94. p.

27 1640. szeptember. 28. I. Rákóczi György fejedelem, elhatározva rendezésüket, kiegészítésüket, a hiteles másolat hiánya esetén az eredeti iratot kéri vissza az adományozottól, jelen esetben főispánnak kinevezettől, másolatkészítés céljából. P 311 XVII. t. Mindszenti család. 2. Mindszenti Gábor főpalotamester, 1635-től Doboka vármegye főispánjához intézett fejedelmi leiratok. Kiadása: *Sunkó*, 2003. 88–89. p. 1664. február 18. Szecben. Apafi Mihály erdélyi fejedelem utasítására a Gyulafehérvári Káptalan requisitorai jelentése a Királyi Könyvek állapotáról, sorsáról. F 12 XIV/3. Kiadása: *Sunkó*, 2003. 91–93. p. A hagyományos hiteleshelyi

A requisitorok a fejedelmek parancsára és számára gyakran végeztek rendkívül bizalmas, például a fej- és jószágvesztésre ítéleteket és ítélendőket, a fiscuspereket, külügyeket, sőt művelődésügyet²⁸ érintő feladatokat, és így akarva-akaratlanul váltak fontos titkok tudóivá.²⁹

A tiszttség fontosságát jelzi, hogy megürülése, a levéltáros halála, után néhány nappal kollégái nemcsak a hiteleshelyre visszazárandó anyagokról gondoskodnak, hanem nyomban, szakmai hitelük következtében, a fejedelem által többnyire el is fogadott, javaslatot is tesznek az utód személyére. Más esetben maga a fejedelem fogalmazza meg a requisitorokkal szemben támasztott uralkodói, társadalmi elvárásokat, amelyek, és a hatályos törvények, alapján a leendő munkatársak megtehetik ajánlásukat.³⁰

---

levéltáraktól eltérően ide helyezték a vámszabályokat, adóösszeírásokat, országgyűlési végzéseket, követutasításokat is. *Papp*, 1936. 62. p.

- 28 1667. május 27. Gyulaféhérvár Apafi Mihály fejedelem udvarába rendeli Böszörményi Istvánt, a Gyulaféhérvári Káptalan requisitorát, hogy utána Szebenbe küldhess, a Szenczi Ábrahám, váradi nyomdász [typographus] halála után „kezénél lévő typusok és egész könyvek inventálására”. Az iraton czután következik a Basirius Izsák által ifjabb Gelci Katona Istvántól kölcsönvett könyvek jegyzéke.: Dominus Isacus Basirius a Domino. Stephano Katona Gelci juniore mutuo accepit hos libros F 12 XIV/3 1678. augusztus 8. Gyulaféhérvár. I. Apafi Mihály fejedelem, a Nagycenyedi nemes Kollégium kérésére, megparancsolja Gyulaféhérvári Káptalan requisitorainak, hogy a kollégium Szebenben, a káptalanban még Basirius által letett könyveit válogassák ki, és Csernátóni Pál nagycenyedi professzornak adják át. F 12 XIV/3.
- 29 1641. január 13. Gyulaféhérvár. I. Rákóczi György erdélyi fejedelem utasítása Siklósi Mihály requisitornak és Kerekes Jánosnak az udvari kancellária ímökának. A Déván a káptalanokban végzendő vizsgálatokról. A 9 pontos utasítás szerint tegyenek jelentést többek között a nemcsék által jogtalanul elfoglalt kincstári birtokokról, a halászvízelekről, haszonvételekről, a városi földek és puszták telkek nemcsék általi elfoglalásáról, a nemesi telkekről, az utolsó összeírás óta bekövetkezett változásokról. F 12 XIV/3. Nehéz eldönteni mennyiben egyedülálló eset, amikor Balásfy János requisitor a fejedelem, Báthory Zsigmond parancsára Király Albert az udvari lovasság kapitánya vezetésével Kerekes Balázs, a fejedelem udvari familiárisa által a moldvai Kármáni aga ellen elkövetett hatalmaskodás ügyében 1592. január 24-én, Gyulaféhérváron összeült sajátos bíróság működésében vesz részt. F12 XIV./3. Kiadása: *Sunkó*, 2001. 55–56. p. A bíróságra uo. 27–43. p.
- 30 1667. február 14. Gyulaféhérvár. A Gyulaféhérvári Káptalan vezetőjének (?) jelentése I. Apafi Mihály erdélyi fejedelemhez Taraczkózy Ferenc requisitor haláláról. F 12 XIV/3. Kiadása: *Sunkó*, 2003. 94–96. p. 1677. április 13. Fogaras vára. I. Apafi Mihály erdélyi fejedelem utasítása a Gyulaféhérvári Káptalan requisitorainak, hogy az Approbaták által is rögzített rend szerint maguk mellé munkatársul még egy alkalmas személyt keressenek. F 12 XIV/3. Kiadása: *Sunkó*, 2003. 96–97. p.

Erről tanúskodnak az adatokban bővelkedő, az egyszerű iratkerestető paranccsal szemben támasztott követelményeken jóval túlmenő fejedelmi mandatumok is.³¹

A feladatok szakszerű ellátásához nélkülözhetetlen latinus műveltség, nemkevésbé a kollegialitás és a családias munkahelyi légkör meglétének szép példája az irodalmi hajlammal megáldott enyedi Pálffy István által munkatársa, Pécsvárad János számára 1643 első napjának hajnalán a Pálffy nevét viselő hiteleshelyi jegyzőkönyvbe beírt újévi köszöntő versike is.³²

A requisitorok iránti komoly szakmai elvárások, a történeti forrásokban rendkívül gazdag levéltárakban való búvárkodás kevesek számára adott lehetősége, a fejedelemhez fűződő sajátos viszony magyarázhatja, hogy az erdélyi történetírás olyan kiemelkedő művelői, mint Bojthy Veres Gáspár, Szalárdi János, Szamosközy István, életpályájuk egy szakaszában valamelyik hiteleshely levéltárosaként működtek, nemegyszer mindkét tevékenységükkel a fejedelem (anyagi) elismerését érdemelve ki.³³

31 1647. ? 26. Beszterce. II. Rákóczi György erdélyi fejedelem és Kénossi Ferenc jogügyigazgató (causarum nostrarum fiscalium director) kéri a Kolozs, Torda, Doboka vármegyékben fekvő fejedelmi javakra vonatkozó iratokat. F 28. Itt szeretném megköszönni Bakács Bernadttencnek, hogy e kevéssé kutatott forráscsoportra, és a témát illető jó néhány saját felfedezésére figyelmet felhívta, és a tanulmány elkészítésében nélkülözhetetlen segítséget nyújtott.

32 A forrást, egyediségére való tekintettel, teljes terjedelmében közlöm: *ANNO DOMINI 1643 Quod felix, faustum, fortunatumque sit et quod / in toto passim fulgeat orbe, diu: / Post sex aetates, post octo lustra, decemque / saecula, fatalis en trieteris adest./ Ut novus ergo tibi feliciter effluat, annus, / devota numen, religione precor./ Et tibi pro xenio cum munus, carmine majus mittere non habeam, hacc disticha mitto. Vale.*

Prima die anni praesentis 1643. hora matutina quinta talibus versiculis salutabam honorandum collegam meam Joannem Pechy varadium. Stephanus Pálffy Enyedi. Septemcastrensis mpp. [F 15 protocollum maius R fol.16^r].

33 1607. november 29. Kolozsvár. Rákóczi Zsigmond Szamosy másként Szamosközy István requisitor Capituli Albensis számára, mivel „mind a káptalan ügyciben mind a haza történetének lejegyzésében nemkevésbé hasznosan, mint dicséretesen lelkünk minden készségével és élénkségével tanúsított és a jövőben tanúsítani szándékozik. „quae ipse tum in negotiis dicti capituli, tum in consignandis patriis historiis non minus utiliter quam laudabiliter, summa cum animi sui promptitudine et alacritate exhibuit, impendit et in futurum quoque exhibiturus impensurus et declaraturus est.” a Fehér megyei Magyarárdalon lévő elpusztult nemesi háztelket [sessio seu curia nobilitaria desolata], amely azelőtt néhai vitézlő kolozsvári Jacobinus János a nagyobb kancellária titkáráé [secretarius cancellariae aulicae maioris] volt és annak magvaszakadtával a fejedelemre háramlott, neki és mindkét nemű örökösének adja. F 2 Protocollum Deus ad auxilium 182–189.

Archontológia

Az összeállítás elkészítésekor néhány, a vizsgált terület és tisztség adta módszertani sajátossággal kellett szembesülnöm. A requisitori hivatal viselésének időhatárait, kivéve azokat a — sajnos nem túl gyakori — eseteket, amikor a személy pontosan ismert időpontú kinevezésétől pontosan ismert időpontban bekövetkezett haláláig³⁴ töltötte be tisztét, hónap, nap pontossággal megadni nem volt lehetséges. Látszólag egyszerű feladat lett volna az illető által vezetett hiteleshelyi jegyzőkönyv adatait venni alapul. Nem minden requisitor nevét viseli azonban kötet, míg egy kötetben többek munkája is szerepel, sőt a hiányzó kötetek adatai sem ismertek. A tisztség viselésének kezdő időpontja, jóllehet majdnem minden esetben a nagyobb kancellária írnokságát követi, nem esik egybe a jegyzőkönyvben található első, míg a végső időpontja az utolsó bejegyzés időpontjával. A XVII. század második felében, a Kolozsmonostori Konvent jegyzőkönyveinek jelentős része — az ekkor készült segédlet (F 15 Index Protocollorum 41. kötet.) tanúbizonysága szerint 24 kötet közül 13 — még szintúgy a requisitorok nevét is viselte, mint a Gyulafehérvári Káptalan Levéltára köteteinek többsége,³⁵ jóllehet, a későbbiekben kizárólagossá váló, betűkkel és római számokkal történő jelölés, már ekkor elsődlegesként szerepel. Valószínűleg a

34 Igen ritka forrás, ezért kivételesen teljes terjedelmében idézem: 1650. március 15. nyedci Pálffy István feljegyzése:

Czanadi Pál holt meg

1642. die 30. julii Pechy Janos holt meg

1644. die 30 Julii Pechy Varadi Janos holt meg

1646. die 2 octobris Thoradai Peter Deak holt meg

1629 Bethlen Gabor fejedelem holt meg

1629 Catharina fejedelemsége holt meg

1648 Bethlen Istvan fejedelemsége holt meg

1648 11 október Rakoci Georgy fejedelem meg holt

Őt fejedelem és öt collega változást értem. Én Istenem mit érhetek még, s ki éri az én végeimet?

Tudom Uram, hogy Te. miserere mei

Est hominis status per florem significatus

ut flos cito perit sic homo pulvis erit.

Stephanus Pálffy

1650. 15. Martii Írám ezeket keserves–bús szívvel és sokat gondolkodván.

F 15 Protocollum majus IIIII (V) a pergamen kötés belső oldalán. A kötésre egy 1530. május 10-én kelt oklevelet használtak fel.

35 A Bárdi István által 1657-ben készített mutató szerint 10 kötetből 7 viselte requisitor nevét. F 14 Index sensualis et verbalis Protocollorum I–X. Libri Regii Sigismundi Báthori. I. A Gyulafehérvári Káptalan kötetcinc jelölésére bibliai idézeteket, a tartalomra utaló címet használtak, itt a betű, illetve szám használata nem ismert.

kötetek borításáról, illetve az első lapjáról írhatták le a segédletbe került elnevezést, elnevezéseket, a requisitor nevét. A XVIII–XIX. századi protokollumok azonban újra visszatérnek a korábbi gyakorlathoz.³⁶ Végül, de nem utolsósorban néhány requisitor esetében alig találunk vonatkozó bejegyzést. Következésképpen a protokollumok első–utolsó bejegyzésének időpontja csak nagy óvatossággal, egyéb levéltári adat híján, vehető fel működési időhatárként. Fentiek alapján az általam megadott adatok jelentős része, főként a hivatalviselés kezdetére vonatkozóak, *első általam ismert említésként értelmezendő*.

A vázolt nehézségek miatt is terjesztettem ki a kutatást az Erdélyi Központi Kormányhatóságok anyagában fellelhető összes, érdemleges eredménnyel biztató forráscsoportra. A szigorúan vett archontológia határait némiképp a proszopográfia³⁷ irányába kitolva, a hivatalviselésre vonatkozókon kívül, ahol a szerény forrásadottságok ellenére erre módomban nyílt, feltüntettem az egyén társadalmi, anyagi, családi viszonyait, kapcsolatrendszerét remélhetőleg jobban megvilágító adatokat is.

A tisztség megnevezése egyértelmű, nem is mutat túlzottan nagy változatosságot, zömében *requisitor*, magyar nyelven *káptalan*, a hiteleshelyi megfogalmazás pedig *collega, socius, frater noster*. Így, közismert, rögzült elnevezésekről lévén szó, csak az általánostól eltérő megnevezéseket tüntettem fel. A források jelzetét az adat után rövidítve adom meg szögletes zárójelben, feloldásuk a tanulmány végén külön jegyzékben található. A személynevek, tisztségek, földrajzi nevek megnevezését minden esetben modern átírásban adom meg.

Tekintettel a párhuzamos tisztségviselésre és jó néhány esetben bizonytalan időhatárra, nem kevésbé az egyszerűbb használhatóságra, a requisitorokat a klasszikus archontológia szabályaitól eltérve nem hivatalviselésük időrendjében, hanem — nem előzmények nélküli módon — mai formában írt családnevük szoros betűrendjében sorolom fel.³⁸

---

36 A meglehetősen bonyolult és zavaros rendszer következtében a Gyulafehérvári Káptalan és a Kolozsmonostori Konvent hitelshelyi jegyzőkönyveire (és hasonló, itt nem részletezendő okokból a többi sorozat kötetekre, mindenképp a Királyi Könyvckre) történő hivatkozáskor célszerű és kívánatos a (raktári) szám helyett a kötetek mintegy háromszázötven éve változatlan címét megadni.

37 Az archontológia és proszopográfia meghatározására, a történettudományhoz és egymáshoz való viszonyára: *Engel Pál: Archontológia. és Új.: Proszopográfia*. In: A történelmi segéd tudományai. Szerk. Bertényi Iván. Bp., 1998. 29–36. és 37–39. p.

38 Trócsányi Zsolt alapművében a fejedelmi tanács összetétele, a Fejedelmi Tábla ülnökei, a nagyobb és a kisebb kancellária ímokai című fejezetek esetében is ezt a megoldást alkalmazza. *Trócsányi, 1980. 22–36., 188–197., 359–361. és 365–372. p.*

Az archontológiai adatok összesítése és a pályaképek felvázolásakor feltétlenül figyelembe kell venni, hogy a források csekély száma következtében előfordulhat, hogy a tisztségek egymáshoz való időbeli viszonya, azaz a requisitori tisztség előtt, avval egyidejűleg, azt követően történő viselése újabb adatok felbukkanása esetében módosul.

Az egyes csoportokban csak azokat a személyeket tüntettem fel, akiknek odartozására vonatkozóan forrással rendelkezem. Kivételt csak a földrajzi névből keletkezett családnevek esetében tettem. Az ismert requisitorok összlétszáma 43 fő volt (Gyulafehérvári Káptalan, 22, Kolozsmonostori Konvent, 21 fő). A valószínűleg hiányos listák ellenére szerencsés megoszlás, hiszen a két hiteleshely egy híján azonos számú tisztségviselőjét ismerjük, így elfogadható alapot jelentenek az összehasonlításra.

A szerkezet

Az archontológia szerkezete a következő:

Név: a tisztségviselő neve mai alakban, a nevek szoros betűrendjében.

Requisitor: a requisitori tisztt viselésének rendelkezésemre álló adatok alapján megállapított kezdő- és végpontja, év pontossággal.

Említések időpontja: a mai alakban év, hónap, nap, az eredeti, feloldott forma felüntetése nélkül.

Jegyzőkönyve: Az adott requisitor nevét viselő hiteleshelyi jegyzőkönyv neve, évköre, mai jelzete.

Egyéb tisztségei: A requisitori tisztségen kívül viselt tisztségek megnevezése lehetőleg magyarul. Amennyiben a tisztségnek nincs bevett magyar megfelelője, akkor a latin megnevezés. A ritkán előforduló, esetleg tisztázásra szoruló tisztségeknél a magyar megnevezés után kerek zárójelben adom meg az eredeti alakot.

Évköre: a különböző tisztségek viselésének időrendjében

Említések időpontja a mai alakban év, hónap, nap, az eredeti, feloldott forma felüntetése nélkül.

Tanulmányai: a tanulmányok végzésének helye, időpontja, a kar, végzettség neve.

Birtokok: a személy által birtokolt, zálogolt ingatlanok esetében a település magyar neve, kerek zárójelben a középszintű közigazgatási egység (vármegye, szék,) neve, a település egykori nevei, a település mai neve, az ország, amelyben jelenleg található. Az ingatlan típusa, a településen belüli helye, a szomszédok neve. Az említés (ek) időpontja.

Felesége: feleség (ek) neve, a feleség szüleinek neve. Az említés(ek) időpontja.

Gyermek(ek): neve(ik).

Születése: requisitor születésének időpontja, helye.

Halála: Az elhalálozás időpontja, helye.

Temetése: az eltemetés időpontja, helye.

Az archontológiából levonható néhány tanulság

A requisitorok szolgálati időtartama

A Gyulafehérvári Káptalanban az átlagolt szolgálati idő 12,5 évet tett ki. A leghosszabb ideig, 31 évig, Taraczközy Péter, míg a következő csoportban (20–30 év) két fő: Csicsói György 23 évig, Dióssy Gáspár 22 évig szolgált. Az átlagos időtartamhoz közel (10–20 év) 11 fő, Bárdi 20, Dési 18, Taraczközy Ferenc 16, Szamosközy István 15, Barkai 14, Bojthy 14, Gyarmati 14, Ilosvai 12, Barsi 11, Debreceni 11, Herczegszöllőssy 11 évig volt hivatalban. A következő csoport (5–10 év) 5 fős, Balásfy János 9, Böszörményi 8, Pápay 8, Siklósi 8, és Lippay 5 év. Viszonylag rövid ideig (1–5 év) hárman szolgáltak Szalárdi 3, Laskóy 1, Zákányi 1.

A Kolozsmonostori Konventben az átlagolt szolgálati idő 12.3 évet tett ki, itt fordult elő a leghosszabb szolgálati idő is: Rákosi Nagy Boldizsár 47 évig volt hivatalban. A következő csoportba (30–40 év) tartozik Pálffy 40 és Torday Péter 33 évvel, ezt követi (20–30 év) Kolozsvári 23 és Szentiványi 23 évvel. A 10–20 év közötti szolgálati viszonyúak közé Szalánkeméni 20 és Pécsi 13 évvel került, míg az 5–10 évig terjedő időszakban hatan (Balásfy Ambrus 9, Benkő 8, Csanády Pál 8, Kászoni 8, Szöllőssy István 8, és Szamosközy Mihály 6 év) működtek. A legrövidebb számbavett ciklusban (1–5 év) pedig nyolcan (Pécsváradi 3, Szalárdi 3, Torday Imre 2, Bibarczfalvi 1, Csanády János 1, Szöllőssy Gábor 1 és Tolnai 1 év) dolgoztak.

A listából kitűnik, hogy a requisitorok mindkét hiteleshelyen viszonylag hosszú ideig töltötték be tisztüket, a Gyulafehérvári Káptalan munkatársai közül a 10–20 és az 5–10 év közti csoportok a legnépesebbek, míg a Kolozsmonostori Konvent esetében az 1–5, 5–10 év csoportjai. Figyelembe kell venni azonban, hogy azokat a személyeket, akikről kevés, netán egyetlen adat állt rendelkezésemre, jobb híján az 1–5 csoportba soroltam, ezért az arányok megtévesztők is lehetnek.

Egyéb tisztségek

A két hiteleshelyen működő requisitorok közül a nagyobb kancellárián bizonyíthatóan 22 fő dolgozott: a Gyulafehérvári Káptalan esetében a 22 fős személyzetből 12 fő (Balásfy János, Bárdi, Barkay, Böszörményi, Csicsói, Debreceni, Dési, Dióssy, Herczegszöllőssy, Siklósi, Szalárdi és Zákányi), a Kolozsmonostori Konvent esetében a 21 főből 11-en (Bibarcfalvi, Csanádi János, Kolozsvári, Pálffy, Pécsi, Pécsváradi, Szalárdi, Szamosközy Mihály, Szöllőssy István, Tolnai és Torday Péter).

A legjellemzőbb, mondhatni kötelezően végigjárandó út első állomása a nagyobb kancellária írnoki tisztsége, amely kitűnő lehetőséget nyújtott a nyelvi, jogi, közigazgatási ismeretek megszerzéséhez, elmélyítéséhez, és nem utolsósorban a társadalmi, anyagi elismertség megszerzéséhez, illetve fokozásához is nagyban hozzájárult. (Lásd Debreceni János pályáját). E tekintetben jelentős eltérés nem mutatkozik a két intézmény állományában, ugyanis a Kolozsmonostori Konvent requisitorai közül 11, a Gyulafehérvári Káptalan esetében alig több, 12 fő érkezett bizonyíthatóan a nagyobb kancelláriából. Kolozsvári Márton esete sajátos, ő a requisitor (1575–1597), kisebb kancellária (1599) és nagyobb kancellária (1612) utat járja be, bár épp ez a tény valamint a név jellege és viszonylagos gyakorisága miatt meglehet, hogy két személyről, netán rokonokról van szó. Párhuzamosan, jobban mondva átfedésben mindössze Csanádi János és Pécsi János, viseli a két tisztséget, bár esetükben éppen az erre az időszakra vonatkozó adatok bizonytalanok.

Hasonlóképpen érthető a más, szintűgy a requisitori tisztség színvonalas ellátásához nélkülözhetetlen tudás megszerzését (is) lehetővé tevő, illetve annak birtoklását feltételező hivatalokból, (a kancelláriai titkár Szalárdi, vagy a fejedelem titkára Balásfy János) a hiteleshelynek otthont adó „önkormányzattól” (városi jegyző: Csanády János, Kolozsvári Márton, Szalánkeméni) érkezők esete. Ideálisnak nevezhető a más, jelentősége ellenére sajnos jelenleg kevésbé ismert levéltárnál, esetleg hiteleshelynél szerzett szakmai gyakorlat („*fejedelemnek levelére gondviselő belső titkos deákja*” Szalárdi, a „*fejedelem titkos okleveleinek és nyilvános dekrétumainak őrzője*” Taraczközy, a váradi káptalan requisitora Szalárdi). A különböző, rangos iskolák képzett vezetői is viszonylag magas arányban képviseltetik magukat (*rektor*: Csanády Pál, Bojthy, Laskói, Taraczközy, *iskolamester, lelkipásztor*: Dióssy). Jóval kevésbé tűnik indokoltnak a meglehetősen jól jövedelmező, a gazdasági élet fontos területein tevékenykedő hivatalnokok (*marosportusi perceptor, tordai sókamárás* Bárdi, *Kolozs vármegye adószedője* Torday Imre, *dispensator* Szöllőssy Gábor) feltűnése. Nemkevésbé különös, a polihisztor szemlélettel csak részben magyarázható jelenség, a két *orvos* (Csanády Pál, Rákosi) hivatalviselése, akik címüket és hivatá-

sukat a requisitori kinevezés után is megtartották. A hiteleshelyi tevékenység mellett előforduló tisztségek közül a levéltárossághoz a humán tudományokat a *fejedelem könyvtárosa* Bárdi, az *udvari történetíró* Bojthy képviselte, míg gyakorlati igazságszolgáltatási tevékenységet folytatott a *Fehér megye főbírája* címet viselő Bárdi, *Fehér megyei törvényszék esküdtje* Bojthy, *Kolozsvár esküdtje* Szöllőssy Gábor, a pénzügyigazgatás területén pedig *Kolozs vármegye adószedőjeként* Szöllőssy István és Torday Péter kapcsolódik.

Összesen öten viseltek egyházi (kálvinista, lutheránus vagy unitárius) tisztséget, akár a requisitori tisztséggel párhuzamosan is: a Gyulafehérvári Káptalanban hárman (Dési, Dióssy és Ilosvai), a Kolozsmonostori Konventben pedig ketten (Csanády és Polgári). Tanulmányaikat is fejedelmi, illetve egyházi támogatással végezték. Az archontológiai összegzés alapján felvetődik a két hiteleshelyi szekularizációjának problematikája. Kétségtelen tény, hogy az erdélyi püspökség jövedelmeit a kincstár számára foglalták le. A requisitorok kinevezéséről és fizetéséről az országgyűlési végzések értelmében a fejedelemnek kellett gondoskodnia. Az egyházi tisztségviselők, illetve az e rovatban fel nem tüntetett, az egyházakkal szoros kapcsolatban lévők és azok nyilvánvaló befolyása az országos levéltári feladatokat is ellátó intézmények munkatársai esetében nyilvánvalóan módosítják az említett intézmények „világi jellegéről” eleddig gondoltakat.

Egyértelmű a kép a requisitori tisztség utáni hivatali működés esetében. Itt kizárólag a nagy szakmai gyakorlatot, és megbízhatóságot igénylő, ekképp emelkedést is jelentő igazgatási, igazságszolgáltatási területen tevékenykedőket találunk. (*Doboka vármegye alszolgabírája* (Torday Imre), *Dési és aknai sóbányák prefektusa* (Bibarcfalvi), a *várőrségek tartására kivetett adó*, a *vöröstornyi harmincad*, a *Szamoson túli országos jövedelmek perceptora*; *Partium, Kolozs, Doboka, Belső-Szolnok megyei országos jövedelmek pénztárnoka* (Szalárdi), a *török adó generális perceptora* (Pálffy István).

A requisitorok tanulmányai

A bizonyíthatóan felsőfokú tanulmányokat folytatók létszáma magas, összesen 11 fő. Ebből a Kolozsmonostori Konventben mindössze ketten szolgáltak: Csanády Pál valahol Itáliában, Rákosi Páduában tanult orvostudományt. A Gyulafehérvári Káptalan munkatársai közül kilenc fő szerepel: Barsi Németországban, Bojthy Heidelbergben (teológiát), Dési Wittembergben, Dióssy Franekerben, Leidenben és Elbingben (mindhárom helyen teológiát); Ilosvai, Laskói és Lippay Wittembergben

(mindhárman teológiát), Pápay Leidenben (teológiát), Szamosközy István Heidelbergben tanult.

A fejedelmi támogatással a legjobb európai egyetemeket látogatók száma az Erdélyi Fejedelemségben a XVII. századra növekszik. A protestáns szellemű német egyetemek és az ott szerzett teológiai képzettség túlsúlya híven tükrözi az ország társadalmának vallási megoszlását, illetve a fejedelmi „művelődéspolitikát”. A legalább középfokú végzettség, mint alapkövetelmény, valamint a magas képzettségű tisztviselők aránya, természetesen a kiadványok, segédletek mellett, a munkahelyek, a hiteleshelyi levéltárak, az ott végzett és végzendő tevékenység színvonalát is jól jelzi.

A requisitorok jogállása

A nemesek összlétszáma a két hiteleshelyen 27 fő. A Gyulafehérvári Káptalanban 17 fő nemes: Balásfy János, Barkay, Barsi, Bojthy, Böszörményi, Csicsói, Debreceni, Dióssy, Gyarmati, Herczegszöllőssy, Laskói, Lippay, Pápay, Siklósi, Szamosközy István, Tarackközy Ferenc, Tarackközy Péter; a Kolozsmonostori Konventben pedig 10 fő: Balásfy Ambrus, Benkő, Bibarcfalvi, Kászoni, Pálffy, Pécsi, Rákosi, Szalánkeméni, Szentiványi, Szöllőssy Gábor.

Közülük biztosan hivatali érdemeikért kaptk nemességet a Kolozsmonostori Konventben Pálffy és Rákosi, a Gyulafehérvári Káptalanban pedig Bojthy, Debreceni, Pápay. Hivatalnok–értelmiségi családból származnak négyen, a Gyulafehérvári Káptalanban Balásfy János, Debreceni, a Kolozsmonostori Konventben Balásfy Ambrus és Torday Péter. Egyértelműen polgár a Kolozsmonostori Konventnél Csanády Pál. Nemes és polgár ugyanott Benkő.

A requisitorok túlnyomó többsége tehát nemesi származású volt, akik esetében természetesen az érvényesülést a hivatalnok–értelmiségi pályán próbáló kisnemesi vagy birtoknélküli, armalista rétegről van szó. Aki itt kezdte hivatali pályáját, általában alulról jött, nem tartozott a birtokos nemességhez, vagy annak legalsó részéhez.³⁹ Ezért lehetett nagyobb jelentősége a számukra ekkor, illetve a requisitori pályaszakaszban juttatott kisebb birtokadományoknak is. A hivatali érdemeikért megnesemesítettek között található az egyetlen ismert jobbágyi származású személy, Bojthy, akinek pályája magasra ívelt, Debreceni esetében azonban egy azelőtt is nemesnek tudott család tagjainak újranevesítéséről beszélhetünk. Rákosi érdemei is valószínűleg az orvosi és requisitori tevékenysége között oszlanak meg, források

---

39 Trócsányi, 1980. 201–202. p.

hiján jelenleg nem megállapíthatóan. Figyelemreméltó, hogy 4 fő esetében sikerült bizonyítani, hogy nemesi családjának legalább a második „deák” nemzedékéhez tartozik. Az eredetileg polgári származású Szentiványi is a fejedelmi udvar közelségének köszönhető emelkedését, nemességét, hiszen apja II. János udvari lakatgyártója volt.

A requisitorok származási helye

Az egykori Magyarországról 20-an származtak: a Gyulafehérvári Káptalan esetében Balásfy Ambrus (Zala), Bárdi, Taraczközi (Máramaros), Bojthy, Debreceni, Szalárdi (Bihar) Herczegszöllősy, Pécsi, Pécsváradi (Baranya), Polgári (Szabolcs), Szalánkeméni, Tolnai (Tolna); a Kolozsmonostori Konventnél pedig: Balásfy János (Zala), Barsi (Bars), Böszörményi (Bereg), Laskóy, Pápay (Veszprém) Lippay (Temes) és Siklósi (Baranya). Erdélyből pusztán heten származtak: a Gyulafehérvári Káptalanban Dióssy, a Kolozsmonostori Konventben pedig Csanád János, Csanádi Pál,⁴⁰ Kolozsvári (Kolozs), Pálffy (Fehér), Torday Imre és Torday Péter. Székely eredetűek a Gyulafehérvári Káptalanban Csicsói (Csíkszék), a Kolozsmonostori Konventben pedig Bibarcfalvi (Udvarhelyszék), Kászoni és Benkő (Háromszék) voltak. Bizonytalan származási helyű nyolc személy, a Gyulafehérvári Káptalanban három (Barkai, Dési, Ilosvai), a Kolozsmonostori Konventben pedig öt azonosíthatatlan származási helyű requisitor dolgozott: Gyarmati, Rákosi, Szentiványi, Szöllőssy Gábor és Szöllőssy István.

A származás megállapítására több módszert alkalmaztam. A legbiztosabb, ha maga az érintett vall származásáról, ez azonban esetünkben sajnálatosan ritka (ilyen például Balásfy János, Pécsi János végrendelete). Szintúgy megbízhatónak mondható az egyéb levéltári források, főként jogbiztosító, „hivatalos” iratok által történő említés. A leginkább bizonytalan és jobbhíján általam is leggyakrabban használt eljárás a földrajzi nevek és a családnevek összevetése. Mindezek alapján szembevetendő a Magyarországról áttelepültek igen magas száma.

Az Erdéllyel határos vagy közeli területekről (Bereg és Szabolcs), jöttek száma viszonylag kevés. A megyék közül viszont kiemelkedő a távolabbi hódolt Baranya, ahonnan négyen érkeztek, míg a szintén nem túl közeli, a Királyi Magyarországhoz tartozó Bars, Veszprém, Zala. Említésre méltó, bár már ismert tény, hogy az Erdélyi Fejedelemségbe Magyarországról érkezettek jó része kereste — és mint látni fogjuk

---

40 Erdélyben két Csanád jöhet számba származási helyként. Erdő Csanád (Torda) ill. szász Csanád (Fehér).

nem is sikertelenül — boldogulását a központi kormányzat valamelyik hivatalánál.⁴¹ Nem kelt különösebb meglepetést a Partiumból érkezett 6 fő. A székely családok száma a nagyobb kancellária írnokai között a Kolozsmonostori Konvent és a Gyulafehérvári Káptalan esetében mindössze 1–1 fő (Bibarcfalvi, Csicsói), így itt a Trócsányi Zsolt által más kormányzati szervek állományát vizsgálva megállapított hivatalba törekvés írásmintája jelenleg nem igazolható. Mindenesetre nemcsak a Székelyföldről származók esetében helytálló az a megállapítás, miszerint a közeli vagy távolabbi rokonok „egymást hozták be” a központi kormányzat hivatalnokai karába, hanem a bevándoroltak Balásfyak, Debreceniek, Taraczközyek, esetében is, ami az idegen környezetbe kerültek érthetően szoros összetartását jelzi.⁴²

A requisitorok rokoni kapcsolatai

Testvérek voltak a Kolozsmonostori Konventben tevékenykedő Balásfy Ambrus és a Gyulafehérvári Káptalanban dolgozó Balásfy János. Feltételezhetően közeli rokonok voltak Szamosközy István (Gyulafehérvári Káptalan) és Szamosközy Mihály (Kolozsmonostori Konvent), Szöllőssy Gábor és Szöllőssy István (mindketten a Kolozsmonostori Konventben), Taraczközy Ferenc és Taraczközy Péter mindketten a Gyulafehérvári Káptalanban, Torday Imre és Torday Péter (mindketten a Kolozsmonostori Konventben).

Leánya házassága révén rokonságban volt Barkay Ambrus (Gyulafehérvári Káptalan) és Herczegszöllőssy János (Gyulafehérvári Káptalan), aki Barkaynak Zsófia nevű lányát vette el. Megemlíthető, hogy Lippay Péter gyulafehérvári káptalani requisitor a Kolozsmonostori Konventben dolgozó Szalánkeményi János özvegyét, Majtényi Annát vette el feleségül.

⁴¹ *Trócsányi*, 1980. 201–202. és 204. p. *Sunkó*, 2002. 308. p.

⁴² Az erdélyi birtokos nemesség egészének átfogó ismerete híján, a családnévekből kiindulva magyar, székely szász helynevekből képzettek arányát vizsgálva nagyon kevés a szász (3,3%), amit azzal magyarázhatunk, hogy a középkori értelemben vett polgári szabadságban élve nem volt vonzó az állami hivatali pálya a számukra. Aki mégis hivatali pályára kart lépni, a szász igazgatásban talált helyet. Feltűnő a székelyek magas aránya a megyékkel és a Partiummal szemben, ami a szabad székelyek és a kisebb birtokú székely nemesek az átlagnál erősebb értelmiségi pályára áramlásával magyarázható. A sok háromszéki helynévből képzett névgyezés miatt valószínűleg sokan rokonok, akik „egymást hozzák be” a hivatalba. A Magyarországról áttelepültek közül is sokan kényszerültek hivatali pályára. Összegezve: a legerősebb elem a kisbirtokos vagy armális nemes, de jelentős a szabad székely, szabad szász, nem szász városok, mezővárosok polgársága, a kiváltságot nyert református papok leszármazottai. *Trócsányi*, 1980. 204–205. p.

A requisitorok birtokai

A requisitorok közül házzal bírt Gyulafehérvárott 13 fő, ebből a Gyulafehérvári Káptalanban 12 fő, (Balásfy János, Bárdi, Barkai, Barsi, Csicsói, Debreceni, Dióssy, Ilosvai, Laskói, Pápay, Taraczközy Ferenc és Taraczközy Péter), a Kolozsmonostori Konventből csak 1 fő (Balásfy Ambrus). A másik hiteleshely székhelyén, Kolozsvárott összesen 5 fő, ebből 2 fő a Gyulafehérvári Káptalanból (Balásfy János és Debreceni) 3 fő a Kolozsmonostori Konventből (Balásfy Ambrus, Szakánkeméni és Szentiványi). Aranyosmeggyesen 1 fő a Gyulafehérvári Káptalanból (Bojthy), Désen 1 fő a Kolozsmonostori Konventből (Kászoni), Enyeden 1 fő a Gyulafehérvári Káptalanból (Bojthy), Gyalun 2 fő a Gyulafehérvári Káptalanból (Bárdi és Csicsói), Szebenben 1 fő a Gyulafehérvári Káptalanból (Debreceni János). A földbirtokosok az alábbiak szerint oszlottak meg: Gyulafehérvár környékén 6 fő birtokolt, mindannyian a Gyulafehérvári Káptalanból (Bárdi, Barkai, Csicsói, Debreceni, Gyarmati és Pápay), Kolozsvár környékén 5 fő, ebből a Gyulafehérvári Káptalanból ketten (Lippay és Szamosközy István) a Kolozsmonostori Konventből 3 fő (Márton deák, Szalánkeméni és Szöllőssy Gábor), Biharban 1 fő a Gyulafehérvári Káptalanból és a Kolozsmonostori Konventből (Szalárdi), Küküllőben 1 fő a Gyulafehérvári Káptalanból (Barkai).

A fejedelmi székhelyen, Gyulafehérvárott és környékén házat, földet birtoklók között, már csak a munkahely és lakóhely azonossága miatt is, szinte kizárólag a Gyulafehérvári Káptalan requisitorai szerepelnek (Balásfy Ambrus, testvére és Kolozsváron is bírt háza miatt nem igazi kivétel). Kolozsvárott, legalábbis az ismert adatok szerint, öten bírtak házzal, közülük hárman a Konvent, ketten azonban a Káptalan alkalmazottai voltak, a város környékén lévő földek birtokosai között jelentősebb számban előfordultak gyulafehérváriak is. Magyarázatul szolgálhat, természetesen az adatok hiányos volta mellett, hogy a kancellária és a hiteleshely azonos helyen, a fejedelmi központban, Gyulafehérvárott működött, és így szorosabb kapcsolat alakulhatott ki a hivatalok között, továbbá a káptalan, épp elhelyezkedése miatt, nagyobb tekintélynek is örvendett a kolozsmonostorinál. Mindenesetre a hivatali karrier jelentős anyagi gyarapodással is járt, hiszen sem a Gyulafehérvárott, sem a Kolozsvárott és azok vonzáskörzetében lévő kőházak nem tartoztak az „alacsony árfekvésű ingatlanok” közé.

A Gyulafehérvári Káptalan requisitorai

Balásfy János

Jogállása: nemes. 1589. március 15. [F 1 Liber Regius II. Sigismundi Bathori 327–330.]

Requisitor: 1588–1596.

Az említések időpontjai: 1588–1591 [Trócsányi, 1980. 185. 187. p.] 1589. március 11. [Liber Regius II Sigismundi Báthory 327–330.], 1591. május 13. [F 15 Protocollum Ruber. fol. 236^r–237^r.], 1592. január 24. [F 12 I/c t.] és 1596. október 3. [F 3 I 68.]

Jegyzőkönyve: 1590. július 24. Adam primus homo jegyzőkönyv kötet végére kötött mutatója. [F 2]

Egyéb tisztségei: A nagyobb kancellária írnoka: 1577– [Trócsányi, 1980. 185., 187. p.], 1579. november 2. [F 15 Protocollum. Joannis Secundi 1577–1584. 60–61.], 1584. március 1. [F 1 Liber Regius I. Sigismundi Báthory fol. 25.]. Kancelláriai titkár: 1594–1598 [Trócsányi, 1980. 185., 187. p.]

A fejedelem titkára (*secretarius noster*). 1598. március. 6. [F 3 A 74.].

Birtokai: Gyulafehérvár (Fehér vármegye. Alba Carolina, Alba Julia, Carolinaalba, Caropolis, Karlsburg, Belgrád. Ma: Alba Iulia. Alba j. Románia), szolgáltatósoktól mentesített kőház (domus lapidea exempticia), előző tulajdonos: Lázár István (Az udvari) puszkás gyalogok századosa (centurio peditum pixidarium). Szomszédai: literatus Gyarmati János fűszer számvevő (rationista aromatum) és Kádas Ferenc. 1589. március 15. [F 1 Liber Regius II. Sigismundi Báthory 327–330. fol.].

Kékbükk (Torda vármegye) 1584. március 1. [F 1 Liber Regius I. Sigismundi Báthory 25. fol.].

Kolozsvár 1579. november 2. [F 15 Protocollum Joannis Secundi 1577–1584. 60–61. p.]

Apja: Literatus Nagy Balázs [F 27 B no 9.]

Testvérei: Ambrus, Ferenc (utód nélkül elhalt), Gergely (utód nélkül elhalt), György, István, László és Katalin, [F 27 B no 9.].

Leánya: Dorottya [F 27 B no 9.]

Bárdi István

Jogállása: nemzetes és vitézlő. 1648. szeptember 14. [F 3, T 95].

Requisitor: 1647–1666 [Trócsányi, 1980. 189. p.] és [F 2 Protocollum Stephani Böszörményi 41.]

- Az említések időpontjai:* 1651. március 5. [F 1 Liber Regius XXV. Georgii Rákóczi II. 409.], 1664. november 5. [F 3 F 96], 1665. [F 2 Protocollum Stephani Böszörményi I.], 1666. január 10. [F 12 XIV./3.].
- Jegyzőkönyve:* Protocollum Stephani Bardi I. 1647. november 26. – 1649. december 21. [F 2] és Protocollum Stephani Bardi II. 1652. január 8. – 1654. november 19. Terjedelem: 352 p [F 2]
- Munkája:* Index sensualis et verbalis Protocollum I–X. Eredeti címe: Index omnium rerum in protocollis Capituli Ecclesiae Albensis Transylvaniae universis conscriptarum et repositarum per Egregium Stephanum Bardi de Alba Julia requisitorem literarum capituli eiusdem Ecclesiae Albensis Transylvaniae et suae celsitudinis bibliothecarium excerptus ac propria manu conscriptus. 1657 [F 14].
A levéltáros eskü egyik másolója: [F 2 Protocollum Stephani Böszörményi].
- Egyéb tisztségei:* A nagyobb kancellária írnoka. 1631–1638. [Trócsányi, 1980. 189. p.].
„*a mi kegyelmes urunknak, Önnagyságának Udvari Kancelláriáján lévő hites notáriusa*”. 1638. április 28. [F 3 F 92].
Marosportusi perceptor. 1639. [Trócsányi, 1980. 189. p.]
Tordai sókamarás. 1647. [Trócsányi, 1980. 189. p.]
A fejedelem könyvtárosa (*bibliothecarius principis*). 1651. március 5. [F 1 Liber Regius XXV. Georgii Rákóczi II. 409.], (*suae celsitudinis bibliothecarius*) 1657 [F 14 Index sensualis et verbalis Protocollum I–X.].
Fehér vármegye főbírája. 1664. [Trócsányi, 1980. 189. p.] 1664. november 5. [F 3 F 96].
- Birtokai:* Gyalu. (Kolozs vármegye, Jalmarkt, Gyisilau. Ma: Gilau Cluj j. Románia). Híd utca. Szomszédai providus Molnár János (délről) és a Szamos hídjára vezető közút északról. 1651. március 5. [F 1 Liber Regius XXV Georgii Rákóczi II. 409.]
- Gyulafehérvár (Fehér vármegye. Alba Carolina, Alba Julia, Carolinaalba, Carolopolis, Karlsburg, Belgrád. Ma: Alba Iulia. Alba j. Románia), ház. Boldogasszony utca. Szomszédai: Háromszéki ház, nemes Szijgyártó Gergely. 1639. április 16. [F 12 XXIII.].
Nagykerék másképpen Bogát (Oláhbogát, Fehér vármegye. Ma: Bogatu Roman. Sibiu j. Románia.) 1638. április 28. [F 3 F 92]
Pókafalva (Pocken, Thornen, Páká. Fehér vármegye. Ma: Pauca. Sibiu j. Románia.) 1638. április 28. [F 3 F 92]
- Felesége(i):* Komáromi [?] (Bárdi István volt a Gyaluban lakó nemes és vitézlő Komáromi Márton, Kolos vármegye egyik viceispánja és Szalánczi Judit sógora). 1638. április. 28. [F3 F92].

Csernátóni Katalin, aki 1669. szeptember 16-án már özvegy. Bárdi Istvánt követően férje: Nagy Ferenc. 1675. február 2. [F 2 Protocollum Stephani Gyarmathi 177.]

Rokona: vitézlő Bárdi Péter. [F 3 F 92]

Halála: 1666. július. 10. előtt. [F 2 Protocollum Stephani Böszörményi 8.]

Temetése: 1666. július. 10. Gyulafehérvár. [F 2 Protocollum Stephani Böszörményi 8.]

Barkai Ambrus

Jogállása: nemes és vitézlő. 1622. február 7. [F 2 Protocollum Ambrosii Barkai fol. 21.]

Requisitor: 1620–1633. [Trócsányi, 1980. 189. p.]

Az említések időpontjai: 1620–1633. [Trócsányi, 1980. 189. p.]

Jegyzőkönyve: Protocollum Ambrosii Barkai 1620.–1643. április 4. [F 2].

Egyéb tisztségei: A nagyobb kancellária írnoka 1606–1617. [Trócsányi, 1980. 189. p.]

1608. január 26. [F 2 Protocollum Deus ad auxilium 137.], 1609. december 26. [F 2 Protocollum Deus ad auxilium 302.], 1612. december 30. [Gyulafehérvári Jegyzőkönyvek. 268.], 1614. január 18. [F 4 Comitatus Albensis Fasciculus 2. No. 32.], 1616. április 27. [F 2 Protocollum Magnificat anima mea Dominum 234.] és 1617. március 26. után [F 3 R 29].

Birtokai: Borbánd (Fehér vármegye. Weindorf, Barabánc. Ma: Barabant Alba j. Románia) 1609. december 26. [F 2 Protocollum Deus ad auxilium 302.]. Malom a Borbándpataka felett. 1608. január 26. [F 2 Protocollum Deus ad auxilium 137.] Két kőház. Szomszédai: Enyedi Szatmáry Pál és nemes Kovács Ferenc. 1609. december 26. [Protocollum Deus ad auxilium 302.].

Gyulafehérvár, (Fehér vármegye. Alba Carolina, Alba Julia, Carolinaalba, Carolopolis, Karlsburg, Belgrád. Ma: Alba Iulia. Alba j. Románia) ház és telek, a falakon belül, az Olasz utcában. Szomszédai: nemes Szabó György háza, néhai providus Kőműves Jakab puszta telke. 1614. január. 18. [F 4 Comitatus Albensis Fasciculus 2. No. 32.].

Hosszúaszó (Küküllő vármegye. Langenthal. Ma: Valea Lunga Alba j. Románia) 1622. február 7. [F 2 Protocollum Ambrosii Barkai. 21. fol.].

Igen (Magyar) (Fehér vármegye. Krapundorf, Kruppendorf. Ma: Ighiu Alba j. Románia) 1616. április 27. [F 2 Protocollum Magnificat anima mea Dominum 234.].

Felesége: nemes Csányi Erzsébet. 1622. február 7. [F 2 Protocollum Ambrosii Barkai. fol. 21.], 1630. március 29. néhai! [F 2 Protocollum Casparis Böjti fol. 63^v].

Gyermekei: Erzsébet, Judit és Zsófia. 1622. február 7. [F 2 Protocollum Ambrosii Barkai. 21. fol.].

Halála: 1635. július 23. előtt. [F 2 Protocollum Casparis Böjti 115.]

Barsi Mihály

Jogállása: nemes. 1637. március 28. [F 2 Protocollum Casparis Böjti fol. 123^f.]

Requisitor: 1635–1645

Említések időpontja: 1635. május 23. [F 2 Protocollum Casparis Böjti fol. 131.]

1636. július 6. [F 2 Protocollum Casparis Böjti fol. 139.]

1637. március 28. [F 2 Protocollum Casparis Böjti fol. 123^f.]

1637. szeptember 25. [F 3 Z 98]

1639. május 15. [F 2 Protocollum Michaelis Barsi fol. 115^v.]

1640. december. 29. [F 2 Protocollum Michaelis Siklóssy fol. 30^f.].

1642. május 17. [F 2 Protocollum Michaelis Barsi fol. 125^v–126^f.]

1643. január 28. [F 2 Protocollum Johannis Herczegszőlösi fol. 34^v.]

1645. július 8. [F 2 Protocollum Johannis Herczegszőlösi fol. 40^v.]

Jegyzőkönyve: Protocollum Michaelis Barsi 1643. május 4.–1643. január 16.

Egyéb tisztségei: A Gyulafehérvári iskola rektora. 1627. [*Herepei*, 1965 I. 262. p.].

Fejedelmi könyvtáros. 1629 után [*Herepei*, 1965 I. 262. p.]

Táblai ülnök I. Rákóczi Görög alatt. [*Herepei*, 1965. I. 262. p.].

Tanulmányai: Németország. [*Herepei*, 1965 I. 262. p.]

Birtoka: Borbánd. Rét a Pad nevű szőlőhegy alatt. Szomszédok: Ceglédi Mihály, Gazdag Erzsébet [F 2 Protocollum Casparis Böjti fol. 131.]

Gyulafehérvár ház. Szomszédja: Lódi Simon 1635. május 25. [F 2 Protocollum Michaelis Barsi fol. 67^v–68^f.]

Kisfalud (Fehér vármegye. Ma: Micești. Alba j. Románia.) a szőlőhegyen lévő szőlő 1640. december 29. [F 2 Protokollum Michaelis Siklóssy fol. 30^f.].

Születése: 1594. „Barsban, a Garam mellett”. [*Herepei*, 1965 I. 262.].

Felesége: Kornis Zsófia, tótváradgyai. 1644. március 12. [F2 Protocollum Michaelis Barsi fol. 4^v]

Gyermeke: Mihály (született 1636) 1648. június 4. [F2 Protocollum Johannis Herczegszőlösi fol. 65^v]

Halála: 1647. [*Herepei*, 1965 I. 262.].

Temetése: ? Gyulafehérvár. Nagytemplom. [*Herepei*, 1965 I. 262. p.]

Bojthy (Veres) Gáspár

Jogállása: nemes.

Nemeslevele: 1623. december 1. Címere: háromszögletű kék katonai pajzsban zöld ágak között repkényt szaggató, nyakát körbe csavaró, éneklő hattyú áll. Sisakdísz: korona. Repülni készülő koronás hattyú, csőrében lúdtollat tart. [F 2 Protocollum Deus ad auxilium 420–422.] [*Herepei*, 1965 I. 196. p.]

Requisitor: 1623–1636.

Említések időpontja: 1623. december 1. [F 2 Protocollum Deus ad auxilium 420–422.], 1624. május 1. [F 2 Protocollum Deus ad auxilium 417.], 1626. február 24. [F 4 Comitatus Albensis Cista 5 Fasciculus 1. No. 42.], 1629. február 23. [F 2 Protocollum Casparis Böjti 33.], 1633. március 16. és *requisitor primarius* [F 2 Protocollum Ambrosii Barkai fol. 182^r.], 1635. július 23. [F 2 Protocollum Casparis Böjti 115.] 1636. június 29. *requisitor primarius*. [F 4 Comitatus Albensis Cista 3 Fasciculus 3. No. 41 = F 2 Protocollum Casparis Böjti 5.]

Jegyzőkönyve: Protocollum Casparis Böjti 1636. június 15–1648. február 28.

Egyéb tisztségei: Bethlen István nevelője. [*Szabó–Tonk*, 1992. No. 608.]

Rektor Marosvásárhelyen. 1620. [*Szabó–Tonk*, 1992. No. 608.]

Fejedelmi udvari történetíró 1623–1640? fejedelmi udvari történetíró és lelkész (*concionátor*) 1623–? [*Bartoniek*, 327. p.], udvari történetíró (*historicus aulae*)

1623. december 1. [F 2 Protocollum Deus ad auxilium 420–422.], udvari történetíró (*historicus aulae*) 1624. május 1. [F 2 Protocollum Deus ad auxilium 417.], történetíró (*historiographus*) 1626. február 24. [F 4 Comitatus Albensis Cista 5 Fasciculus 1. No. 42.], udvari történetíró (*historicus aulicus*), 1629. február 23. [F 2 Protocollum Casparis Böjti 33.]

Fehér megyei törvényszék esküdtje. 1633. március 16. [F 2 Protocollum Ambrosii Barkai fol. 182^r.]

Tanulmányai: Debrecen. Bethlen Gábor alumnusa, Heidelberg. 1617. április 6. 1619. június 2. Teológia. [*Szabó–Tonk*, 1992. no. 608.]

Birtokai: Borbánd (Fejér vármegye. Weindorf. Barabánc. Ma: Barabant Alba j.) egésztelek és ház. Szomszédai: egregius Gáltói Ferenc és. providus Igeni Mihály özvegye. 1631. április 15. [F 2 Protocollum Casparis Böjti fol. 71^v–72^r.] Ház: 1631. július 2. [F 2 Protocollum Casparis Böjti fol. 78^r.] Kaszáló. Szomszédai: néhai Barkai Ambrus *requisitor* (!), az Ompoly folyó és egregius Szegedy Mihály. 1635. július 23. [F 2 Protocollum Casparis Böjti 115.]

Enyed (Nagy?) (Fehér vármegye Egidopolis, Stassburg, Ájud. Ma: Aiud Alba j. Románia). Ház és telek a Miriszló utcában. Szomszédai: egregius Egry János és prudens et circumspectus Posta Dániel. 1633. március 16. [F 2 Protocollum Ambrosii Barkai fol. 182^r.]

Aranysmeggyes (Szatmár vármegye. Ma: Mediesu Aurit. Satu Mare j. Románia). Ház az Apaszeg utcában, szőlő a Zúgóhegyen. Szomszédai: providus Bay Imre nyugatról. 1624. május 1. [F 2 Protocollum Deus ad auxilium 417.]

Gyulafehérvár. Kis Előmál nevezetű szőlőhegyen. (Előző birtokos: Hajdu Gáspár Gyulafehérvárról). Szomszédai: néhai vitézlő Kraknai Szakács Tamás, a *fejedelem főszakácsa [supremus coquus suae Serenitatis]* és providus Gellérti István. 1626. február. 24. [F 4 Comit Albensis Cista 5 Fasciculus 1. No. 42.]

Születése: 1590. k.

Apja: Veres János jobbágy. [*Szabó–Tonk*, 1992. no. 608.].

Felesége: Kalach Erzsébet 1624. május 1. [F 2 Protocollum Deus ad auxilium 417.], majd nemes Jászberényi Zsófia, néhai vitézlő Jászberényi István nemes Daróczy Erzsébettől született leánya. 1636. június 29. [F 4 Comitatus Albensis. Cista 3 Fasciculus 3. No. 41= F 2 Protocollum Casparis Böjti 5.]

Gyermeke: Barbara. 1636. június 29. [F 4 Comitatus Albensis. Cista 3 Fasciculus 3. No. 41= F2 Protocollum Casparis Böjti 5.]

Halála: 1640 után. [*Bartoniak*, 327. p.]

Böszörményi István, Rácböszörményi

Jogállása: nemes. 1672. december. 29. [F 2 Protocollum Stephani Gyarmathi 1.]

Requisitor: 1665–1672. [*Trócsányi*, 1980. 189. p.]

Említések időpontja: 1665–1672. [*Trócsányi*, 1980. 189. p.] 1665. augusztus. 9. [F 2 Protocollum Stephani Böszörményi 1.], 1666. december ? [F 12 XIV./3.] és 1667. május 27. [F 12 XIV./3.]

Jegyzőkönyve: Protocollum Stephani Böszörményi 1661. december 5.–1675. szeptember 13. [F2]

Egyéb tisztségei: A nagyobb kancellária írnoka. 1650–1660. [*Trócsányi*, 1980. 189.].

Birtoka: Karkó (Fehér vármegye. Krakó, Krikó, Kirkó. Ma: Cricau Alba j. Románia) 1672. december. 29. Karkó. [F 2 Protocollum Stephani Gyarmathi 1.]

Felesége: Szabó Katalin. 1668. november. 14. [F 12 XIV./3.]

Gyermekei: István és Samu. 1685. január 21. [F 2 Protocollum Georgii Csicsói 401.]

Halála: 1672. december. 29. Karkó. [F 2 Protocollum Stephani Gyarmathi 1.]

Temetése: 1673. január 1. Karkó. [F 2 Protocollum Stephani Gyarmathi 1.]

Csicsói György

Jogállása: nemes. 1681. június. 25 [F 3 D 84]

Requisitor: 1680–1702.

Említések időpontja: 1680–1702 [Trócsányi, 1980. 189. p.] 1680. július 23. [F 3 K 74.], 1680. augusztus 1. [F 2 Protocollum Stephani Gyarmathi], 1681. május 29. [F12 XXIII.], 1685. november 24. [F12 XXIII.], 1695. június 20. [F12 XXIII.], 1696. április. 24. [F3 K77.], 1699. július 19. [F12 XXIII.] és 1702. április 9. [F12 XXIII.].

Jegyzőkönyve: Protocollum Georgii Csicsói 1664. november 15.–1698. március 3. [F2]

Egyéb tisztségei: A nagyobb kancellária írnoka 1665–1681. 1670–1678. [Trócsányi, 1980. 189. p.]

1665–1675. 1675. április 17. [F 2 Protocollum Georgii Csicsói 79–82.], 1680. július 23. [F 3 K 74.] és 1681. június. 25. „*a mi Kegyelmes urunk Őnagysága Udvari Kancelláriáján lévő hites íródeák*” [F 3 D 84]

Birtokai: Gyalu (Kolozs vármegye. Jalmarkt, Gyilau, Gyisilou. Ma: Gilau Cluj j. Románia), romos ház (*domus ruinosa*). Élete végéig bírja. Szomszédai: Kovács György és Jakab János. 1675. április. 17. [Protocollum Georgii Csicsói 79.]

Gyulafehérvár, üres telek. Tövis utca. Szomszédai: Nagyszombati Anna nemes Erdélyi István özvegye és árvái háza és Csávási Bálint pusztá telke. 1681. június 25. [F 3 D 84]. Tövis utca. Ház. 1696. október 28. [F 3 R 18]

Pappataka szőlő. Szomszédai: borsai Nagy Tamás árvái és gyulafehérvári Szabó, másként Legéni János. 1680. július 23. [F 3 K 74.]

Cserő Mártonné Molnár Judith „*a Fejérvári Piacon lévő egy boltocskája*” pénze és részletesen felsorolt használati tárgyai. 1684. március 9. [F 3 R 95]

Vajasd (Fehér vármegye. Ma: Oiejdea Alba j. Románia). Szomszédai: nemzeti Makai István, és Nemes Pozsonyi Erzsébet, nemes Csiszár János özvegye. 1696. október 28. [F 3 R 18].

Felesége: nemes Benedikti Rebeka 1680. július 23. [F 3 K 74.], 1696. október 28. [F 3 R 18] és 1697. február 4. [F 3 O 69.]

Debreceni János⁴³

Jogállása: nemes. 1608. február 2. [F 2 Protocollum Deus ad auxilium 350–352. = FI Liber Regius IV. Sigismundi Rákóczi 242.]

Requisitor: 1614–1624.

Említések időpontja: 1615–1623 [Trócsányi, 1980. 189. p.]. 1614. november. 6. [F 2 Protocollum Joannis Debreczeni 28.], 1614. december 2. [F 2 Protocollum Joannis Debreczeni 155–157.], 1615. június 10. [F 2 Protocollum Joannis Debreczeni 103–104.], 1617. március 19. [F 3 T 61= F 2 Protocollum Joannis

43 Debreceni János életpályáját részletesen és végrendeletcénk kiadását lásd: Sunkó, 2002.

Debreczeni 228–230.], 1617. október 10. [F 2 Protocollum Joannis Debreczeni 357.], 1618. április 26. „*a káptalanságnak tisztiben lévén,*” [F 2 Protocollum Joannis Debreczeni 357.], 1620. május 19. [F 3 G64], 1620. június 29. [F 2 Protocollum Joannis Debreczeni 357.], 1621. augusztus 18. [F 2 Protocollum Joannis Debreczeni 395.], 1623. augusztus 24–1624. március 26. [F 2 Protocollum Ambrosii Barkai 64.].

Jegyzőkönyve: protocollum Joannis Debreczeni 1615–1623 (1638) [F 2]

Egyéb tisztségei: A nagyobb kancellária írnoka. 1607–1612. [Trócsányi, 1980. 189. p.].

1608. február 2. [F 2 Protocollum Deus ad auxilium 350–352. = F 1 Liber Regius IV. Sigismundi Rákóczi 242.], 1608. június 18. [F 2 Protocollum Deus ad auxilium 353–354 = F 1 Liber Regius V. Gabrielis Báthory 135.], 1609. november 23. [F 3 K 58], 1610. február 21. [F 2 Protocollum Deus ad auxilium 306.], 1610. november 20. [F 2 Protocollum Deus ad auxilium 338.], 1611. február 11. *kancelláriánk fődiákja* [F 12 XXIII.], 1611. február 12. [F 3 F 4].

Birtokai: Borbánd (Fejér vármegye. Weindorf. Barabánc. Ma: Barabant Alba j. Románia), házhely. Szomszédai: nemes piriedi Szakmáry Pál és vitézlő borbándi Almásy Gáspár. 1609. október 23. Adomány: [F 3 K 58] és 1620. június 29. [F 2 Protocollum Joannis Debreczeni 357–358.].

Gyulafehérvár, öt jobbágytelek és rét, a falakon kívül. Szomszédai: néhai providus Bácsi János és néhai providus Décsey Gergely háza. 1609. március 31. [F 2 Protocollum Deus ad auxilium 237–238.].

Telek. A falakon belül, az Olasz utcában. Szomszédai: hadadi Wesselényi Pál, *a fejedelem udvari familiárisa* és néhai vitézlő Karkay Márton árváinak háza. 1610. október 13. [F 2 Protocollum Deus ad auxilium 325.].

Brassai Ház. A Kis Szász utcában. Szomszédai: nemzeti vitkai Kákonyi István és Szabó Ferenc. Adomány 1612. 1614. május 21. [F 2 Protocollum Joannis Debreczeni 52–54.].

Elpusztult kőház. Az Olasz másként Szeben utcában. Szomszédai: Debreceni János és Szigyártó másként Kassay János. 1615. május 21. [F 2 Protocollum Joannis Debreczeni 70.–71.].

Kolozsvár, Magyar utca. 1656 tavaszán az ő egykori házában, szállt meg Apáczai Csere János [*Herepei*, 1965 I. 463–464. p.].

Sóspatak (Fehér vármegye. Sópataka, Sausá. Ma: Seusa Alba j. Románia). 1614. március 20. [F 2 Protocollum Deus ad auxilium 368.], 1615. június 10. [F 2 Protocollum Joannis Debreczeni 103–104.], 1618. április. 25. [F 2 Protocollum Joannis Debreczeni 209.] és 1622. augusztus 1. [F 2 Protocollum Joannis Debreczeni 440.].

Szeben, ház. Hátalja utca. Szomszédai: Szöcs Demeter és Varga Andrásné. 1611. február 11. [F 12 XXIII.]

Szentimre (Fehér vármegye. Marosszentimre, Emrichsdorf, Szintimbru. Ma: Sintimbru Alba j. Románia), elhagyott ház. Szomszédai: nemes Deák Máté és néhai nemes szentimrei Deák Mátyás árvái háza. 1610. február 21. [F 2 Protocollum Deus ad auxilium 306.]

Pusztán álló házhelyek. É. n. (1615.?) [F 2 Protocollum Joannis Debreczeni 119–120.], 1620. május 15. [F 2 Protocollum Joannis Debreczeni 393.]

Vajasd (Fehér vármegye. Ma: Oiejdea Alba j. Románia). 1609. november 17. [F 4 Cista 4. Fasciculus 1. No. 30 = Cista 3. Fasciculus 1. No. 36.]

Szalatna (Fehér vármegye. Auraria minor, Auropopolis, Goldenmarkt, Kleinschlatten, Zalákná. Ma: Zlatna Alba j. Románia), nemesi házak.

Szalatna és Petrosan (Fehér vármegye Livádszel, Petresan, Petrosény, ma: Petroșani Hunedoara j. Románia) folyóin és területén lévő malmok, és ugyanott aranybányák.

Buczin ? birtokon lévő nemesi házak és aranybányák. Birtokostársak: egregius Bölöny Gáspár és egregius Szigeti István *udvari familiárisok* Adomány. 1611. február 12. [F 3 F 4]

Felesége: Éradonyi Erzsébet, néhai kegyelmes Éradonyi Deák Péter Hunyadi Barbarától való leánya. 1609. november 17. [F 4 Comitatus Albensis. Cista 4. Fasciculus 1. No. 30 = Cista 3. Fasciculus 1. No. 36.], 1615. szeptember 21. [F 4 Comit Albensis. Cista 4. Fasciculus 2. No. 19.= F2 Protocollum Joannis Debreczeni 94–98.]

Második felesége: Tasnádi Erzsébet, Tasnádi Mihály és Sárközy Katalin leánya. 1619. szeptember 21. [F2 Protocollum Joannis Debreczeni 259.]

Gyermekei: Zsófia. 1615. szeptember 21. [F 4 Comit Albensis. Cista 4. Fasciculus 2. No. 19.= F2 Protocollum Joannis Debreczeni 94–98.]. Erzsébet. 1619. szeptember 21. [F 2 Protocollum Joannis Debreczeni 259.]

Dési István

Jogállása: egregius. 1610. március 24. [F 2 Protocollum Deus ad auxilium 307.]

Requisitor: 1610–1617.

Említések időpontja: 1610. március 24. [F 2 Protocollum Deus ad auxilium 307.] 1611–? [Trócsányi, 1980. 190. p.]. 1617. március 19. „Fehérvári főkáptalan” [F 3 T 61].

Egyéb tisztségei: A nagyobb kancellária írnoka 1599–1610. [Trócsányi, 1980. 190. p.]. 1605. március 28. [Gyulafehérvári jegyzőkönyvek 142–143.], 1607. november 29. Kolozsvár. [F 2 Protocollum Deus ad auxilium 182–189.] és

1610. március 24. [F 2 Protocollum Deus ad auxilium 307.].

Lelkipásztor. Avatása: szatmárnémeti zsinat, 1607. szeptember 23. [*Herepei*, 1965. I. 59. p.].

A kolozsvári egyházközség második papja. 1614. július 1. előtt. [*Herepei*, 1965. I. 61. p.], 1615. február 8. [*Herepei*, 1965. I. 5. p.], 1616. augusztus 16. a fejedelem Gyulafehérvárra rendeli (lelkésznek?). [*Herepei*, 1965. I. 61. p.].

Prédikátor Déván. 1622. május 25. [*Herepei*, 1965. I. 62. p.].

Pap Szászvároson. 1626–1629. [*Herepei*, 1965. I. 15., 62. p.].

Esperes Küküllőváron. 1630. [*Herepei*, 1965. I. 64. p.].

A püspökválasztás ügyében Gyulafehérvárra küldött követ. 1635. [*Herepei*, 1965. I. 64. p.].

Tanulmányai: Wittenberg. 1598. április 30. 1601. november 19. [*Herepei*, 1965. I. 64. p.].

Birtoka: Elhagyott kőház. Hosszúaszó? 1616. január 7. Előző birtokos: egregius Barkay Ambrus de Hosszúaszó. [Protocollum Magnificat Anima mea Dominum 278.].

Felesége: ? 1629. december 3. Elválík. [*Herepei*, 1965. I. 63–64. p.].

Halála: 1639. Küküllővár. [*Herepei*, 1965. I. 65. p.].

Dióssy Gáspár

Jogállása: nemes. 1692. június 28. [Protocollum Gyarmati I.].

Requisitor: 1671–1692.⁴⁴

---

44 Már Trócsányi Zsolt is megállapította, hogy közel azonos időszakban két azonos nevű Dióssy Gáspár élt. Az egyiket a fiskális director tisztséget, míg a másikat a nagyobb kancellária imnoka, requisitor, főbíró pályát befutó személlyel azonosította, feltételezve, hogy a jelentős direktori tisztség után a káptalani munka, bukásnak is felfogható visszalépésnek tűnik. Kizárva egy harmadik Dióssy Gáspár létezését, arra a következtetésre jutottam, miszerint az imnok-requisitor vonal szinte törvényszerű lévén, a külhonban is tanult, később lekipásztori–tanári feladatokat ellátó, 1692-ben requisitorként meghalt „káptalan Dióssy”-t ismerhetjük fel az 1687. január 12-én az I. Apaffy Mihály által a román püspökválasztó zsinatra elnökként kiküldött biztos Dióssy Gáspár Fehér megyei főbíró személyében [EOE XIX 104. p. Trócsányi, 1980 190, 282. és 364. p.]. A bizonytalanságot csak fokozza, hogy a requisitor Dióssynak is volt fia. 1681. július 2. Radnót. Petrityevith Horváth Kozma tekintetes nemzeti Dióssy Gáspárnak „mint bizodalmas jóakaró uramnak, ajánlom szolgálatomat és kívánom Isten Ó Szent Felsége Kegyelmedet minden üdvösségi jókkal áldja meg *kedves fiával* [S.A.] együtt! [F 12 XIV./3.] Fentiek alapján elképzelhető, hogy nem a requisitor, hanem a Fiskális direktor Dióssy Gáspár volt az, aki „1676. szeptember 25-én, Gyulafehérváron több társával együtt titoktartásra kötelezte magát a magyarországi bujdosókkal folytatott tárgyalásokat illetően.” [Szabó–Tonk, 1992. No. 615.]

Említések időpontja: 1671–1690. [*Trócsányi*, 1980. 190. p.] 1673. június 25. [F 12 XIV./3.], 1681. július 2. [F 12 XIV./3.], 1685. november 24. [F12 XXIII], 1692. június 28. [Protocollum Gyarmati 1.].

Egyéb tisztségei: A nagyobb kancellária írnoka. 1656–1659. [*Trócsányi*, 1980. 190. p.].

Fiscális director? 1662–1667 [*Trócsányi*, 1980. 190. p.].

Fehér vármegye főbírája. 1679. [*Trócsányi*, 1980. 190. p.].

Iskolamester Váradon. 1646–1650.

Harmadik lelkipászor Váradon. 1651–1653.

Lelkipásztor Borosjenőn. 1653. [*Szabó–Tonk*, 1992, No. 1235.].

Tanulmányai: Várad? Rákóczi Zsigmond *alumnusa*. Franeker. 1642. november 11. Teológia. Leiden. 1643. július 12.

Teológia. (A két beiratkozás között megfordulhatott Angliában). Elbing. 1647. október 11. Teológia. [*Szabó–Tonk*, 1992. No. 615.]

Birtoka: Gyulafehérvár. Ház. 1692. június 28. [F 2 Protocollum Stephani Gyarmati 1.].

Születése: 1616–1617. [*Szabó–Tonk*, 1992, No. 1235.].

Halála: 1692. június 28. Gyulafehérvár. [F 2 Protocollum Stephani Gyarmati 1.].

Gyarmati István, sárdi

Jogállása: nemes. 1673. [F 2 Protocollum Stephani Gyarmati 1.].

Requisitor: 1668–1681.

Említések időpontja: 1668. január 27. [F 12 XIV./3.], 1671. január 19. [F 4 Cista 4. Fasc. 4. No. 123.], 1673. december 28. [F 12 XIV./3.], 1674. március 10. [F 2 Protocollum Stephani Gyarmathi 124–126. 569–574.], 1674. augusztus 28. [F 2 Protocollum Stephani Gyarmathi 124–126. 569–574.], 1680. március 10. [F 3 E 46], 1681. május 29. [F 12 XXIII.].

Jegyzőkönyve: Protocollum Stephani Gyarmathi 1672. január. 10. – 1680. augusztus 5. (1580. december 12.) [F 2]

Egyéb tisztségei: Váradon osztálytanító a középfokozatban 1642–1644 [*Herepei*, 1965. II. 24. p.]

Birtokai: Alvinc (Alsó–Fehér vármegye Weinberg, Vulper. Ma: Vurpär Alba j. Románia.) ház a Piacszeren. 1680. március 10. [F 3 E 46].

Borberek (Binstum, Unter–Witz Alsó–Fejér vármegye Ma: Vințu de Jos. Alba j. Románia). Ház. 1680. március 10. [F 3 E 46].

Házhely. Szomszédok: nemes Ecsedi Péter és providus Bince Bálint. 1680. augusztus 5. [F 2 Protocollum Stephani Gyarmathi 577–578.].

Adomány: Sárd (Sardu, Fehér vármegye. Ma: Sard. Alba j. Románia), Szőlő a

Kecskemál szőlőhegyen.

Szomszédok: Teremi András, ő maga.

1674. március 10., augusztus 28. [F 2 Protocollum Stephani Gyarmathi 124–126. 569–574.]

Szántó az Ompoly mellett. 1680. február 28. [F 2 Protocollum Stephani Gyarmathi 575.]

Felésege: Paczkó Barbara. 1658. január előtt. Apja: Paczkó János.

Gyermekei: Erzsébet, született: 1658. január. István. 1671. január 19. [F 4 Cista 4 Fasciculus 4. No. 123.], 1671. május. 19. [F 2 Protocollum Stephani Böszörményi. 410.]

Felésege (második): nemes Micsó Zsófia. 1680. március 10. [F 3 E 46]. Előző férje Keresztesi Mihály, gyermekük Mihály. 1667. augusztus 17. [F 2 Protocollum Stephani Böszörményi 69.]

Hercegszöllőssy János

Jogállása: nemes. 1649. október 23. [F 2 Protocollum I Stephani Bárdi. 178–181.]

Requisitor: 1640–1650.

Említések időpontja: 1640–1649. [Trócsányi, 1980. 191. p.], 1640. március 29. [F 12 XXIII.], 1649. október 23. [F 2 Protocollum I Stephani Bárdi. 178–181.], 1650. február 27. [F 2 Protocollum I. Stephani Bárdi 206.]

Jegyzőkönyve: Protocollum Joannis Herczegszolosi 1589. január 11. – 1649. május 29. [F 2].

Egyéb tisztségei: A nagyobb kancellária írnoka. 1615–1624. [Trócsányi, 1980. 191. p.]

Apja: ? honorabilis Herczegszöllőssy János *concionator*. 1588. november 16. [F 1 Liber Regius II. Sigismundi Báthory 116.]

Felésege: Barkay Zsófia. Barkay Ambrus requisitor és hosszúaszói Csányi Lőrinc leánya, Erzsébet, gyermeke. 1649. október 23. [F 2 Protocollum I Stephani Bárdi. 178–181.]

Gyermekei: János, Sámuel és Johanna. 1649. október 23. [F 2 Protocollum I Stephani Bárdi. 178–181.]

Születése: 1587. [F 2 Protocollum I. Stephani Bárdi 206.]

Halála: 1650. február 27. Gyulafehérvár. [F 2 Protocollum I. Stephani Bárdi 206.]

Temetése: 1650. március 5. Sárd. [F 2 Protocollum I. Stephani Bárdi 206.]

Hosvai Benedek

Jogállása: ?

Requisitor: 1575–1586.

Említések időpontja: 1575. július 25. főrequisitor. [EOE II. 562–563. p.], 1586. szeptember 14. [F 2 Liber Anonymus fol. 31.]

Tanulmányai: Wittenberg. 1557. július 7. december 5. magiszter.

Egyéb tisztségei: Plébános Tállyán. 1565. [Szabó–Tonk, 1992. No. 295].

Lutheránus lelkipásztor. [Szabó–Tonk, 1992. No. 295].

Kálvinista lelkipásztor Gyulafehérváron. 1574. szeptember. [Szabó–Tonk, 1992. No. 295].

Plébános. 1575. július 25. [EOE II. 562–563. p.]

Esperes. 1585. [Szabó–Tonk, 1992. No. 295].

Venerabilis pastor ecclesiae Albensis. 1586. szeptember 14. [F 2 Liber Anonymus 31. fol.].

Birtokai: 1584. szeptember 3. gyulafehérvári plébánia jövedelmei [F 1 Liber Regius I. Sigismundi Bathori fol. 244]

Gyulafehérvár, ház és telek Temető utca. Szomszédai: providus Portörő György, Székely György. 1586. szeptember 14. [F 2 Liber Anonymus fol. 31.]

Laskói János

Jogállása: nemes. 1585. március 12. [F 2 Liber Anonymus fol. 10.].

*Requisitor*⁴⁵: 1585–? 1585. március 12. [F 2 Liber Anonymus fol. 10.].

Egyéb tisztségei: Rektor Kolozsváron az unitárius iskolában. 1579 november–1580 június [Szabó–Tonk, 1992. No. 1061].

Birtoka: Gyulafehérvár, a falakon belül. Szomszéd: Kassai Zsigmond Dávid, a gyulafehérvári iskola tanítója (moderatora) 1585. március 12. [F 2 Liber Anonymus fol. 10.]

Tanulmányai: Wittenberg. 1574. szeptember 27. [Szabó–Tonk, 1992. No. 1061].

Munkái: lefordította a Hármaskönyvet, előszót írt az aradi káptalan újonnan bekötött protokollumához. [Szabó–Tonk, 1992. No. 1061 RMK I. No. 426.].

Született:? Baranya.

Halála: 1599. október 28. Sellenberk. [Szabó–Tonk, 1992. No. 1061].

---

45 Kendy Sándor támogatásával. *Szabó–Tonk*, 1992. No. 1061.

Lippay Péter

Jogállása: nemes. 1591. július 8. [F 2 Liber Anonymus fol. 112^r.]

Requisitor: 1568?⁴⁶ 1591–1595. 1591?

Említések időpontja: [F 2 Liber Anonymus fol. 109^v.], 1591. július 8. [F 2 Liber Anonymus fol. 112^r.], 1593. május 27. [F 2 Liber Anonymus fol. 187^r.], 1594. március 20. [F 15 Protocollum maius A fol. 272.], 1595. december 29. [F 25].

Birtoka: Magyar Rőd (Kolozs vármegye. Rőd, Rediul, Reugyu. Ma: Rediu Cluj j. Románia.), lakott jobbágytelek. 1590. október 10. [F 2 Protocollum Ruber 30. fol.].

Tanulmányai: Wittenberg. 1568. május 22. [*Szabó–Tonk*, 1992. No. 2285.].

Felesége: Majtényi Anna, azelőtt Szalánkeményi Miklós, Kolozsvár jegyzője, a Kolozsmonostori Konvent requisitora, felesége.

Gyermeke: ifj. Szalánkeményi Miklós. [F 15 Protocollum maius A fol. 272.].

Pápay János Móri

Jogállása: nemes. Címeres nemeslevele: 1656. május 8. Címerleírás: háromszögletű vörös pajzsban lévő zöld mezőben hármás dombon, hátsó lábain ágaskodó természetes színű oroslán jobb mellső lábában feje felett kihúzott meztelen kardot, bal mellsőben pedig két nyílveesszőt tart.⁴⁷

Requisitor: 1650–1657.

Említések időpontja: kinevezése: 1650. március 26. [Protocollum I. Stephani Bárdi 206.]. 1654. február 11. [F 3 E 40], 1657. január 2. [F 3 D 44].

Jegyzőkönyve: Protocollum Joannis Pápay. Elveszett. „Hanc nusquam vidi”. [F 14 Index sensualis et verbalis Librorum Regium XV–XXV protocollum XI–XXI-II, Fragmentorum, Joannis Pápay 61–67.].

Egyéb tisztségei: A fejedelem udvari familiárisa [F 1 Liber Regius XXV. Georgii Rákóczi II. 706–707.].

Iskolamester Komáromban? 1643. augusztus 13. után [*Herepei*, 1965 I. 534. p.].

Tanulmányai: 1639. július 17.⁴⁸ [F 12 XXIII. *Herepei*, 1965. I. 533. p.]

Leiden. 1643. április 30. Teológia [*Herepei*, 1965. I. 534. p.]

---

46 „hazatérve lelki munkáját világi foglalkozással cserélte fel” *Szabó–Tonk*, 1992. No. 2285.

47 „Scutum videlicet militare crectum triangulare rubri coloris fundum ipsis viridi campo occupante in quo leo integer naturali colore depictus pedibus ulterioribus innixis et crectus dextro pede anteriori ensem nudum capitulo practensum sinistro autem duas sagittas tenere conspicitur.” [F 1 Liber Regius XXV. Georgii Rákóczi II. 706–707.]

48 Obligatioja szerint, a fejedelem, I. Rákóczi György költségén Németországba fog menni, utána Gyulafchérváron vagy Patakon tanít 3 évig. Haláláig a Helvetica Confessiót szolgálja, tanítja. Egyházi vezetőihez engedelmes lesz, a kiküldött pénzt elviszi a diákoknak.

Gyulafehérvári Kollégium. „jelesebb külhoni akadémiák”. [F 1 Liber Regius XXV. Georgii Rákóczi II. 706–707.]

Birtokai: Gyulafehérvár, házai: a Szöcs utcában; a kapun kívül a Vinczi utcában. Szomszédai: puszta telek és Képiró György árváinak háza. 1657. január 2. [F 3 D 44].

Születése: 1615. [*Herepei*, 1965. I. 534. p.].

Siklósi Mihály

Jogállása: nemes. 1645. május 20. [F 3 T 39].

Requisitor: 1638–1645. (1638–1644.) [*Trócsányi*, 1980. 194. p.]. 1641. január 13. [F 12 XIV./3.], 1645. május 20. [F 3 T 39].

Jegyzőkönyve: Protocollum Michaelis Siklósy 1638. május 10. – 1644. április 16. [F 2].

Egyéb tisztsége: A nagyobb kancellária írnoka. 1631–1638 [*Trócsányi*, 1980. 194. p.]

Szalárdi János

Jogállása: ?

Requisitor: 1664–1666.

Említések időpontja: 1664–1666. [*Szakály*, 1980. *Bartonic*, 448.]. [*Trócsányi*, 1980. 117., 182., 185., 187., 188., 195., 201., 268., 309., 372. p.]

A többi adatra vonatkozóan lásd a Kolozsmonostori Konvent requisitorai közt!

Szamosközy István

Jogállása: nemes. 1607. november 29. Kolozsvár [F 2 Protocollum Deus ad auxilium 182–189.].

Requisitor: 1593–1607.

Említések időpontja: 1593 után [*Bartonic*, 277.], 1604. február (?) [EOE V. 269–270. p.], 1607. november 29. Kolozsvár [F 2 Protocollum Deus ad auxilium 182–189.].

Tanulmányai: Heidelberg. 1589. február 2. Patrónusa, Sombory László ítélőmester fiának, Sándornak kísérőjeként.

Padova. 1591. március 2. Patrónusa, Sombory László ítélőmester fiának, Sándornak kísérőjeként. [*Szabó–Tonk*, 1992. No. 2559.].

Birtokai: Dobrec? (Zaránd vármegye.). 1607. június 28. [F 1 Liber Regius IV. Sigismundi Rákóczi fol. 135^v.]⁴⁹

Gyulafehérvár. 1608. [F 2 Deus ad auxilium 147.].

Magyargárd (Fehér megye), elpusztult nemesi háztelek. 1607. november 29.

Előző birtokos: néhai vitézlő kolozsvári Jacobinus János a nagyobb kancellária titkára. Beiktatás: 1608. február 31. Adomány. [F 2 Protocollum Deus ad auxilium 182–189.].

Apja:? Szamosközy Literatus István, jegyző Borosjenőn. [F 1 Liber Regius IV. Sigismundi Rákóczi fol.135^v.]⁵⁰

Taracközy Ferenc

Jogállása: nemes. 1653. március 28. [F 3 T 13]

Requisitor: 1652–1667.

Említések időpontja: 1652. november 18. [F 3 V 92], 1653. március 28. [F 3 T 13], 1656. szeptember 20. [F 12 XXIII.], 1657. január 2. [F 3 D 44], 1666. január 10. [F 12 XIV/3], 1666. július 10. [F 2 Protocollum Stephani Böszörményi 8.].

Jegyzőkönyve: F 2 Protocollum Francisci Toroczközi 1655. június 3. –1698.[F 2].

Egyéb tisztségei: A debreceni iskola rektora (*rector scholae Debreceniensis*). 1630. június 20. [F 2 Protocollum Ambrosii Barkai fol.160^f.].

A gyulafehérvári kollégium tanára (*Ludimoderator collegii Albensis*). 1634. április 21. [F 2 Protocollum Deus ad auxilium 143.].

„*I. György fejedelem titkos okleveleinek és nyilvános dekrétumainak őrzője*”. 1645. március 27. [F 12 XIV/3]

Birtokai: Gyulafehérvár, ház a falakon belül, a Kis–Szász utcában. Szomszédai: generosus Deli Farkas de Sárd, egregius Szabó másként Kovács Miklós. 1630. június 20. [F 2 Protocollum Ambrosii Barkai. fol. 160^f.].

Születése: 1596. április 12. [F 12 XIV./3.].

Halála: 1667. február 14. Gyulafehérvár. [F 12 XIV./3.].

Rokona: Taracközy Péter. 1630. június 20. [F 2 Protocollum Ambrosii Barkai fol. 160^f.]

Taracközy Péter

Jogállása: nemes.

Requisitor: 1619–1649?

---

49 1607. június 28. Kolozsvár. Rákóczi Zsigmond fejedelem a néhai Szamosközy Literatus István, Borosjenő város jegyzője, érdemciért kapott birtokát, Dobrec (Zaránd vármegye), fiának Szamosközy Istvánnak adományozza (nova donatio). F1 Liber Regius IV. fol. 135^f. Mivel a történetíró Szamosközy István származásáról, szülciről más adatokkal nem rendelkezem, az időpont, a név, a tisztség azonban arra késztetett, hogy az adatokat, bizonytalanként bár, de feltüntessem.

50 Lásd a Dobrec birtok kapcsán mondottakat.

Említések időpontja: 1619. július. [F 3 I 2 = F 3 D 45]. 1619. november 16. [F 2 Protocollum Petri Tarackközy 141.]

Jegyzőkönyve: Protocollum Petri Tarackközi 1619. január 5.–1649. február 5. [F 2]

Birtokai: Kercsed (Kecsed, Kicsed. Ma: Stejeris Cluj j. Románia), nemesi telek és ház. Szomszédok: néhai nemes Gabos István, Szilágyi Balázs elpusztult háza. 1615. július 6. [Protocollum Magnificat anima mea Dominum 168–170. Fejedelmi megerősítés: 215–218.]

Gyulafehérvár, ház, a falakon belül. Szomszédok. Csehi András, másfelől egy elpusztult ház. [F 2 Protocollum Joannis Debreczeni 300.]. 1619. július. 12. Házhely a városfalakon belül, a Kis Szász utcában. 1619. július. 8. [F 3 I 2 = F 3 D 45].

A szőlő nélküli Perek szőlő az Ökrös szőlőhegyen. 1619. október 27. [F 2 Protocollum Petri Tarackközy 87.]

Zákányi Gábor

Jogállása: ?

Requisitor: 1592–?

Említések időpontja: 1592. április 11. [F 12 1/c].

Egyéb tisztségei: A nagyobb kancellária írnoka. 1586–1592 [Trócsányi, 1980. 197. p.]

A Kolozsmonostori Konvent requisitorai

Balásfy Ambrus

Jogállása: nemes [F 24 B no 9.].

Requisitor: 1582–1590.

Említések időpontja: 1582. július 25. [F 15 Protocollum Joannis Secundi 1577–1584. fol. 160^r.]. 1585. május 19. [F 15 IX. fol. 41^r–42^v.]. 1587. november 7. [F 25]. 1587. július 6. [F 15 Liber Regius DD. fol. 114.]. 1590. március 4. [F 3 S 162.]. 1590. március 11. [F 2 Liber Anonymus fol. 89–90.].

Birtokok: Gyulafehérvár (Fehér vármegye. Alba Carolina, Alba Julia, Carolinaalba, Carolopolis, Karlsburg, Belgrád. Ma: Alba Iulia. Alba j. Románia). Szolgáltatósoktól mentesített kőház (domus lapidea exempticia) előző tulajdonos: Lázár István az (udvari) puskás gyalogok századosa (*centurio peditum pixidariorum*). Szomszédai: literatus Gyarmati János fűszer számvevő (*rationista aromatum*) és Kádas Ferenc. 1590. március 11. [F 2 Liber Anonymus fol. 89–90.]

Kolozsvár, kőház, Széna utca. Szomszéd: Basilius István. 1587. március 11.
[F 15 Protocollum DD fol. 112.]

Apja: literatus Nagy Balázs [F 24 B no 9.].

Testvére: Ferenc, Gergely (utód nélkül elhalt), György, István, János, László (utód nélkül elhalt) és Katalin.

Gyermeke: Pál (utód nélkül elhalt). [F 24 B no. 9.]

Benkő Bálint

Jogállása: nemes és Kolozsvár polgára. 1659. május 26. [F 15 Protocollum maius R fol. 17'.].

Requisitor: 1654–1661.

Említések időpontja: 1654. május 12. [F 17 Cista Kolozs B 58]. 1659. május 26. [F 15 Protocollum maius R fol. 17'.].

Jegyzőkönyve: Protocollum maius R (Michaelis Szamosközy, Valentini Benkő) 1656–1661. [F 15.]

Felesége: Conradi Barbara, néhai prudens et circumspectus Conradi István és néhai Smelcer Katalin leánya [F 17 Cista Kolozs B 58].

Gyermeke: Katalin. [F 17 Cista Kolozs B 58].

Bibarcfalvi (másként Simon Literáti) János

Jogállása: nemes. 1606. január 2. [F 139 Hunyad megye. No. 225.]

Requisitor: 1615.

Említések időpontja: 1615. december 15. [F 25].

Egyéb tisztségei: A nagyobb kancellária írnoka. 1607–1611 [Trócsányi, 1980. 189. p.]. 1609. augusztus 10. [F 15 Protocollum maius N. 374–375.].

Tordai sókamarás. 1611 [Trócsányi, 1980. 189. p.].

Dési és Aknai sóbányák prefektusa. 1613. október 31. [F 2 Protocollum Magnificat anima mea Dominum 204.], 1616. május 12. [F 15 Protocollum maius K fol. 24.].

Felesége: Ötvös Anna. 1617. július 6. [F 17 O 5].

Csanády János Deák⁵¹

Jogállása: ?

Requisitor: 1563–?

---

⁵¹ Jakó Zsigmond feltételezését elfogadva az 1545-től működő és az 1563-ban requisitornak felcsekett János deák személyét azonosnak tekintettem az 1571-ben kinevezett Csanády János requisitorral. *Jakó*, 1990. I. 90. p.

Említések időpontja: Felesketés: 1563. június 13. [EOE II. 218. p. *Jakó*, 1990. I. 90. p.]. Kinevezés: 1571. december. 1. [EOE. II. 506. p.].

Egyéb tisztségei: Kolozsvári jegyző (*protonotárius*). 1545–1563. [EOE II. 218. p., *Jakó*, 1990. I. 90. p.].

A nagyobb kancellária írnoka. 1559–1569. [*Trócsányi*, 1980. 189. p.].

Kancelláriai titkár. 1569. [*Trócsányi*, 1980. 185. p.].

Tizedfőrendátor. 1570. [*Trócsányi*, 1980. 325. p.].

Csanády Pál

Jogállása: circumspectus 1618. május 24. [F 15 Protocollum maius D 203.]

Requisitor: 1631–1638.

Említések időpontja: 1631. december 8. [F 25]. 1632. február. 14. [F 15 Protocollum maius N. fol. 24^f. Melléklet.]

Egyéb tisztségei: Rektor Torockón. 1597-ig. [*Szabó–Tonk*, 1992. No. 2187].

Rektor Tordán 1598-tól. [*Szabó–Tonk*, 1992. No. 2187]

Rektor Kolozsváron az unitárius iskolában. 1608-tól. [*Szabó–Tonk*, 1992. No. 2187].

Püspök. Dicsőszentmártoni zsinat választja. 1632. szeptember 2. [*Szabó–Tonk*, 1992. No. 2187].

Orvos. 1629-?. Bethlen Gábor fejedelem betegsége kezelésére hívott orvosok egyike [*Herepei*, 1965 I. 266. p.]. I. Rákóczi György fejedelmet is gyógyította. [*Szabó–Tonk*, 1992. No. 2187]

Tanulmányai: Kolozsvár és Itália. 1603–1608 orvostudomány is. [*Szabó–Tonk*, 1992. No. 2187].

Születése: 1572. Kolozsvár. [*Szabó–Tonk*, 1992. No. 2187].

Halála: 1636. december 3. Kolozsvár. [Enyedi Pálffy István requisitor 1650. március 15-én kelt feljegyzése. F 15 Protocollum majus IIIII (V) a pergamen kötés belső oldalán. *Szabó–Tonk*, 1992. No. 2187.].

Apja: erszénygyártó Temesvár környékéről [*Szabó–Tonk*, 1992. No. 2187]

Kászoni József

Jogállása: nemes 1651. június 27. [F15 Protocollum maius Q. 68^f fol.]

Requisitor: 1650–1657?

Említések időpontja: 1650. április 15. [F 15 Protocollum maius Q. fol. 118.]. 1651. június 27. nobilis [F 15 Protocollum maius Q. fol. 68^f.]. 1652. november 24. [F 15 Protocollum maius Q. fol. 80^v.]. 1653. március 24. [F 15 Protocollum maius Q. fol. 115^f.]. 1655. október 7. [Protocollum maius Q. 125^f fol.]. 1655.

március 13. „*egyik Kolozsmonostori Konventa*” [F 15 Protocollum maius Q. fol. 132^r]. 1657. január 8. [F 15 Protocollum maius Q fol. 158^r].
Jegyzőkönyve: F 15 Protocollum maius Q (Tordai halála után Kászoni József vezeti).
Birtokai: Dés. 1657. január 8. [F 15 Protocollum maius Q fol. 158^r].

Kolozsvári Márton Deák

Jogállása: ?

Requisitor: 1575–1597.

Említések időpontja: 1575. július 25. [EOE II. 562–563. p.]. 1582. július 25. [F 15 Protocollum Joannis Secundi 1577–1584. fol. 160^r]. 1585. július 2. [F 25]. 1587. április 10. [F 25]. 1597. április 17. [F 15 Protocollum maius A 369.].

Egyéb tisztségei: Jegyző Kolozsváron. 1575 előtt [EOE II. 562–563. p.]

Adószámvevő. 1594, 1596, 1599 [Trócsányi, 1980. 316. p.].

Ítélmester (*protonotarius serenissimi principis*). 1597. április 17. [F 15 Protocollum maius A 369.]. 1598–1599 [Trócsányi, 1980. 357. p.]

A kisebb kancellária írnoke. 1599 [Trócsányi, 1980. 193. p.].

A nagyobb kancellária írnoke. 1612 [Trócsányi, 1980. 193. p.].

Birtokai: Magyar és Oláh Röd. (Rediul, Reugyu, Kolozs vármegye. Ma: Rediu Cluj. Románia) Adomány. 1597. április 17. [F 15 Protocollum maius A 369.].

Pálffy István, Enyedi

Jogállása: nemes. Év nélkül. Bethlen Gábor nemességet és címet adományoz enyedi Pálffy Istvánnak a nagyobb kancellária írnokeának és esküdt jegyzőjének iktári Bethlen István, Hunyad és Máramaros örökös főispánja, kormányzó alatt a nagyobb kancellárián végzett tevékenységéért. Címerleírás: Háromszögletű kék katonai pajzs mezejében arany korona, amely felett nyitott könyv. A pajzs jobb sarkában felülről a felhőkből előtűnő hajlított emberi kar írónádat írásra alkalmas méretűre törni és ugyanannak a könyvnek az oldalán ezeket a betűket S P E S, amelyek egy nevet ábrázolnak, színarannyal lefesteni látszik. A pajzs felett nyitott katonai sisak, amelyet gyémántokkal és gyöngyökkel megfelelően díszített királyi korona fed, amelyből két emberi kar emelkedik ki, amelyek közül a jobb írónádat, a bal félig nyitott könyvet szorítani látszik.⁵² [F 1 Liber Regius VII. Gabrielis Bethlen 352–353.]

Requisitor: 1628–1667

Említések időpontja: 1628–1667 [Jakó, 1990. I. 145–147. p.] 1630. április 25. [F 25]. 1633. április 3. [F 25]. 1638. június 29. [F 23 P no. 7]. 1638. december 13. [F 25]. 1640. június 5. [F 25]. 1642. március 18. [F 23 P no. 4]. 1643. január 1. [F 15 Protocollum maius R fol. 16^r]. 1643. május 3. [F 25]. 1645. január 2.

[F 25]. 1647. június 9. [F 25]. 1648. július 1. [F 25]. 1649. december 12. [F 25]. 1650. március 15. [F 15 Protocollum majus IIIII (V) a pergamen kötés belső oldalán.]. 1653. [*Herepei*, 1965 II. 352. p.]. 1654. május 12. [F 17 Comitatus Kolozs B 58].

Jegyzőkönyvei: F15 Protocollum II. 1629–1638., III. 1642–1647., IV. 1642–1642. Pécsváradi 1–16. fol. 16–Pálffy, V. 1650–1653., VI. 1654. május 30.–1667.

Egyéb tisztségei: A fejedelem nagyobb kancelláriájában esküdt jegyző. 1624 [Trócsányi, 1980. 194. p. Jakó, 1990. I. 145–147. p.].

A török adó generális perceptora. 1667. [Trócsányi, 1980. 309. p. EOE XIV. 231. p.].

Pécsi János

Jogállása: nemes 1637. február 27. [F 23 P no 7]

Requisitor: 1630–1642.

Említések időpontja: 1630k.–1640k. [Trócsányi, 1980. 194. p.] 1634. március 24. [F 25]. 1637. február 27. [F 23 P no 7]. 1638. június 29. [F 23 P no 7]. 1638. április. 28. [F 3 F 92]. 1640. június 5. [F 25]. 1641. október 28. [F 12 XIV./3.]. 1642. március 18. [F 23 P no 4].

Jegyzőkönyvei: Protocollum maius M 1630–1641 [F 15].

Egyéb tisztségei: A nagyobb kancellária ímoka. 1622–1633. [Trócsányi, 1980. 194. p.].

Tanulmányai: „külföld”. 1622. november 19. Társával, Dengelegi Péterrel, „a fejedelem deáki” Gyulafehérvárról érkeztek Kolozsvárra és innen indultak külföldre tanulni. [*Herepei*, 1965 II. 303. p.].

Felesége: Rázmán Anna. 1637. február 27. [F 23 P No. 7]. 1642. március 18. [F 23 P no 4].

Halála: 1642. július 30. [1650. március 15. enyedi Pálffy István feljegyzése. F 15 Protocollum maius IIIII (V) a pergamen kötés belső oldalán.].

-
- 52 *Scutum videlicet triangulare caerulei coloris in cuius campo sive area corona aurea est posita supra quam libellus quidem apertus est locatus est. Dexterio autem scuti angulo superne brachium humanum e nubibus deflexum calamum scriptorium instar scribentis confringere ac in pagina eiusdem libelli hos caracteres S P E S nomen quis repraesentatur obryso depingere conspicitur.*
Supra scutum galea militaris aperta est posita quam contegit corona sive diadema regium gemmis atque unionibus decenter exornatum: ex quo itidem duo brachia humana inversim eminenter dexterum quidem calamum scriptorium sinistrum vero libellum semiapertum comprimereri visuntur.

Pécsváradi János

Jogállása: ?

Requisitor: 1642–1644.

Említések időpontja: [Trócsányi, 1980. 199. p.]. 1643. január 1. [F 15 Protocollum maius R fol. 16^r.]

Jegyzőkönyve: IV. = Pécsváradi 1–16. fol. 16 – Pálffy.

Egyéb tisztségei: A nagyobb kancellária íroka. 1639–1641 [Trócsányi, 1980. 199. p.].

Halála: 1644. július 30. [1650. március 15. enyedi Pálffy István feljegyzése. F 15 Protocollum majus IIIII (V) a pergamen kötés belső oldalán.].

Polgári Mihály

Jogállása: ?

Requisitor: 1575–?

Említések időpontja: Kinevezése: 1575. július 25. [EOE II. 562–563. p.].

Egyéb tisztségei: Pap. 1575. július 25. [EOE II. 562–563. p.].

Rákosi Nagy Boldizsár

Jogállása: nemes 1659. július 7.⁵³ [F 15 Protocollum Balthasaris Rákosi II. fol. 55^v–56^r.]

Requisitor: 1659–1705 előtt.

Említések időpontja: 1659. július 7. [F 15 Protocollum Balthasaris Rákosi II. fol. 55^v–56^r.].

Jegyzőkönyvei: Protocollum Balthasaris Rákosi. I–II. 1663–1670. [F 15]. II. A II. kötet „virtuális”, csak a mutatóban létezik, az armalisok és manumissiók kiválasztásával.

Egyéb tisztségei: Tanár Kolozsváron az unitárius kollégiumban. ?–? [Szabó–Tonk, 1992. No. 249.].

Philosophiae et medicinae doctor. 1659. július 7. [F 15 Protocollum Balthasaris Rákosi II. fol. 55^v.].

Orvosdoktor. 1655. június 15. [Szabó–Tonk, 1992. No. 249.]

Tanulmányai: Kolozsváron az unitárius kollégiumban és Pádua. 1651. december 22. *artes fakultás* [Szabó–Tonk, 1992. No. 249.].

---

53 Nemesítése: öt és mindkét nemű örökösait. Címcrc: kék színű katonai pajzs, amelynek mezejében fekete lovon kék ruhába öltözött egész alak, jobbában kivont kardot, baljában kantárt tart. A pajzson nyílt katonai sisak, amelyben violaszínű fél emberalak az ég felé nyúlva, jobbában babérkoszorút, baljában pálmát tart, a pajzs tetején királyi korona gyémántokkal és gyöngyökkel. Különböző színű szalagok.

Birtokai: Abrudbánya (Fehér vármegye, Auraria maior, Altenberg, Gross-Schlatten, Avrud. Ma: Abrud Alba J. Románia), ház. Szomszédai: Maczkó Sándor és Póka Sámuel [F 15 Protocollum Petri Rákosi III. 614, 617, 665, 687.] 1705 előtt.

Felesége: Szőrös Borbála. 1705 előtt [F 15 Protocollum Petri Rákosi III. 614, 617, 665, 687.]

Gyermekei: Boldizsár, Ilona (nemes Fodor Sámuelné) 1705 előtt [F 15 Protocollum Petri Rákosi III. 614, 617, 665, 687.]

Halála: 1705 előtt [F 15 Protocollum Balthasaris Rákosi III. 614.]

Szalánkeméni Miklós

Jogállása: nemes. 1590. április 2. [F 15 Protocollum maius A fol. 429.]

Requisitor: 1571–1590.

Említések időpontja: 1571–1590? [Szabó–Tonk, 1992. No. 249.]. Kinevezés: 1571. december 1. Kolozsvár. [EOE. II. 506. p.]. 1575. július 25. [EOE II. 562–563. p.]. 1590. április 2. [F 15 Protocollum maius A fol. 429.]

Egyéb tisztségei: Kolozsvár város jegyzője. 1594. március 20. [F 15 Protocollum maius A fol. 272.]

Birtokok: Kolozsvár, ház? Kolozsvár utca. 1590. április 9. [F 15 Protocollum maius A fol. 429.]

Magyarrőd (Rőd, Rediul, Reugyu Kolozs vármegye. Ma: Rediu Cluj j. Románia.) [F 15 Protocollum maius A fol. 298.]

(Nagy) Szopor (Kolozs vármegye. Ma: Sopor de Cimpie Románia), két halászóhely. 1590. április 9. [F 15 Protocollum maius A fol. 429.]

Apja: néhai Albert *protonotárius*. 1590. április 9. [F 15 Protocollum A fol. 429.]

Felesége: Majtényi Anna, később Lippay Péter, a Gyulafehérvári Káptalan requisitora, felesége lett. 1590. április 9. [F 15 Protocollum A fol. 429.]. 1594. március 20. [F 15 Protocollum maius A fol. 272.]

Gyermekei: Miklós. 1590. április 9. [F 15 Protocollum A fol. 429.], 1596. február 25. [F 25], Erzsébet 1590. április 9. [F 15 Protocollum maius A fol. 429.] *circumspectus* Kádár, másként Ötvös Mihály felesége 1594. március 20. [F 15 Protocollum maius A fol. 272.]

Halála: 1590. április 9. előtt [F 15 Protocollum maius A fol. 429.]

Szalárdi János

Jogállása: ?

Requisitor: 1664–1666.

Említések időpontja: 1664–1666. [Bartonek, 448. p. Szakály, 1980. 30. p.]

Kinevezése: 1664. április 16. [F 15 Protocollum maius W (Joannis Szalárdi) 1.]

- Jegyzőkönyve:* Protocollum maius W (Joannis Szalárdi). Évkör: 1664–1671 [F15]
Egyéb tisztségei: A nagyobb kancellária írnoke. 1633–1638. [Szakály, 1980. 21. p. Trócsányi, 1980. 195. p.].
A fejedelmi levéltár conservatora „*fejedelemnek levelére gondviselő belső titkos deákja*”. 1634–1636, 1638. [Bartonek, 448. p. Szakály, 1980. 17. p. Szalárdi 180. p. Trócsányi, 1980. 201. p.]
Kancelláriai titkár (vicesecretárius). 1639–1647. [Trócsányi, 1980. 185. p. Szakály, 1980. 21–22. p.]
A váradi káptalan requisitora. 1654. június 16. Radnót. [F 1 Liber Regius XXVI. Georgii Rákóczi II. fol. 372.]. 1657?–1660. [Bartonek, 448. p. Trócsányi, 1980. 201. p.]
Gyulafehérvári requisitor. 1664–1666. [Bartonek, 448.] Trócsányi, 1980. 117, 182, 185, 187, 188, 195, 201, 268, 309, 372.
A várőrségek tartására kivetett adó, vöröstornyai harmincad, Szamoson túli országos jövedelmek perceptora. 1665. szeptember. [Trócsányi, 1980. 309. p.].
Partium, Kolozs, Doboka, Belső–Szolnok, megyei országos jövedelmek pénztárnoka. 1666. február. [Bartonek, 448. p. Trócsányi, 1980. 309. p.].
Birtokai: Száka (Bihar Ma: Saca. Bihar j. Románia). 1646. július 18. Munkács. [F 1 Liber Regius XXI. Georgii Rákóczi I. 204. fol.].
Tobol (Vizesgyán. Bihar. Ma: Toboliu. Bihar j. Románia).
Körösbesenyő (Kis-, Nagybesenyő. Bihar. Köröstarcsa). 1643. szeptember 2. Várad. [F 1 Liber Regius XXVI. Georgii Rákóczi II. fol. 372.].
Felesége: Békesy Zsuzsa. 1646. július 18. Munkács [F 1 Liber Regius XXI. Georgii Rákóczi I fol. 204.] és Komáromi Rebeka 1684. március 23. [F 15 Protocollum Csicsói 201.].
Gyermekei: Leánya a második feleségétől: Mária, annak férje nobilis Horváth István de Sárd [F 15 Protocollum Csicsói 201.].
Halála: 1666. szeptember 18. előtt. [Trócsányi, 1980. 185–186. p.].

Szamosközy Mihály

Jogállása: ?

Requisitor: 1656–1661.

Említések időpontja: 1656–1661 [F 15 Index protocollorum A–O1, I–IIIIII, O2–R 190.].

Jegyzőkönyve: F 15 Protocollum maius R (Michaelis Szamosközy, Valentin Benkő).

Egyéb tisztségei: A nagyobb kancellária írnoke. 1631–1633 [Trócsányi, 1980. 195. p.]

Szentiványi György

Jogállása: nemes 1599. július 15. [F 15 Protocollum maius A fol. 454.]

Requisitor: 1577–1599.

Említések időpontja: 1577–1595. [Jakó, 1990. I. 145. p.]. 1582. július 25. [F 15 Protocollum Joannis Secundi 1577–1584. fol. 160^r]. 1587. július 6. [F 15 Liber Regius DD. fol. 114.]. 1590. március 4. [F 3 S 162]. 1592. október 28. [F 15 Protocollum maius A fol. 210^r]. 1599. július 15. nemes [F 15 Protocollum maius A fol. 454.].

Jegyzőkönyve: ő készítette a 3–4. kötet F15 Protocollum minus AA 1549–1553. F 15 Protocollum Isabellae Reginae 1549–1556. birtoknév-mutatóját. [Jakó, 1990. I. 145. p.] A kötetben lévő mutatók.

Birtokai: Kolozsvár, a határokon belül rét a Szamos partján. 1592. október 28. [F 15 Protocollum maius A fol. 210.]. Atyai kőház és telek, a Szén utcában. Szomszédai: keletről Gyulay János, nyugatról Nyíró Péter. Kert, Kis Fazekas utcában. 1599. július 15. [F 15 Protocollum maius A fol. 454.].

Apja: néhai szentiványi Lakatgyártó János, „aki második János király lakatgyártója volt Fejérvárott.” [F 3 S 162.].

Testvére: Szentiványi, másként Fejérvári István. [F 3 S 162.]. Szentiványi Tamás [F 15 Protocollum maius A fol. 210.].

Szöllőssy Gábor

Jogállása: nemes 1657. szeptember 15. [F 15 Protocollum maius Q fol. 155^r.]

Requisitor: 1654–?

Említések időpontja: 1654. október 9. [F 17 Comitatus Kolozs S No. 147].

Egyéb tisztségei: Dispensator Kolozsvárott. 1651. március 20. [Herepei, 1965 II. 376. p.].

Kolozsvár város esküdtje. 1654. október 9. [F 17 Comitatus Kolos S No. 147].

Birtokai: Kökényes (Kolozs megye. Kutyijesu., Ma: Cutis Cluj j. Románia). Nagyalmás (Kolozs vármegye, Almásu–mare. Ma: Almasu. Salaj j. Románia) Dezsőfalva utca. Zálogba adja. 1654. október 9. [F 17 Comitatus Kolos S No. 147]

Pata (Kolozs vármegye. Ma: Pata Cluj j. Románia). 1657. szeptember 15. [F 15 Protocollum maius Q fol. 155^r.].

Testvére: Péter, kolozsvári polgár. 1654. október 9. [F 17 Comitatus Kolozs S No. 147].

Szőllőssy István

Jogállása: ?

Requisitor: 1616–1623.

Említések időpontja: 1616. január 7. [F 17 Comitatus Doboka K No. 3]. 1618. július 17. [F 15 Protocollum maius N fol. 24^f. Melléklet]. 1623. június 28. [F 15 Protocollum maius Q. fol. 80^f.]

Jegyzőkönyve: protocollum (Stephani Szőllőssy) maius K 1616–1622. [F 15]

Egyéb tisztségei: A nagyobb kancellária írnoke. 1610–1614 [Trócsányi, 1980. 196. p.]. 1611. május 7. [F 25]. Kolozs vármegye adószedője. 1618. július 17. [F 15 Protocollum maius N fol. 24^f. Melléklet.]

Tolnai Miklós Deák

Jogállása: ?.

Requisitor: 1571–?

Említések időpontja: Kinevezés: 1571. december. 1. Kolozsvár. [EOE. II. 506. p.].

Egyéb tisztségei: A nagyobb kancellária írnoke. 1559–1569 [Trócsányi, 1980. 196. p.].

Torday Imre

Jogállása: ?

Requisitor: 1616–1617.

Említések időpontja: 1616. január 7. [F 17 Comitatus Doboka K No. 3.]. 1617. november 7. [F 25].

Egyéb tisztségei: Jegyző. Kolozs vármegye. 1611. március 3. [F 25].

Adószedő. Kolozs vármegye. 1611. október 28. [F 25]

Alszolgabíró Doboka vármegye. 1629. május 24. [F 25]

Torday Péter

Jogállása: ?

Requisitor: 1614–1646.

Említések időpontja: 1614. december 13. [F 15 Protocollum maius E fol. 70^f.] 1623. június 28. [F 15 Protocollum maius Q. fol. 80^f.] 1630. április 25. [F 25]. 1631. január 25. [F 25]. 1631. december 8. [F 25]. 1633. augusztus 26. [F 25]. 1634. március 24. [F 25]. 1636. július 28. [F 25]. 1638. június 29. [F 23 P No. 7]. 1640. június 5. [F 25]. 1642. március 18. [F 23 P No. 4.]. 1643. december 3. [F 25]. 1644. január 16. [F 25]. 1645. január 2. [F 25].

Jegyzőkönyvei: F 15 Protocollum maius L 1627–1631. F 15 Protocollum maius O (Tordai – Pécsi) 1640. k. F 15 Protocollum maius O/2. F 15 Protocollum maius P. F 15 Protocollum maius Q (Tordai, halála után Kászoni József vezeti).

Egyéb tisztségei: A nagyobb kancellária írnoka. 1612 [Trócsányi, 1980. 196. p.] Adószedő. Kolozs vármegye. 1628. február 12. [F 25]. 1636. július 28. [F 25].

Apja: Kolozsvári Deák János. 1614. december 13. [F 15 Protocollum maius E fol. 70^r.].

Anyja: Sombori Judit. 1614. december 13. [F 15 Protocollum maius E fol. 70^r.].

Halála: 1646. október 2. [1650. március 15. enyedi Pálffy István feljegyzése. F 15 Protocollum majus IIIII (V) a pergamen kötés belső oldalán.].

Rövidítésjegyzék

Levéltári források

A Magyar Országos Levéltár (MOL) anyagában található egységek:

Erdélyi Országos Kormányhatósági Levéltárak

Erdélyi Fejedelmi Kancellária

F 1. Libri Regii

A Gyulafehérvári Káptalan Országos Levéltára

F 2. Protocolla

F 3. Centuriae

F 4. Cista Comitatum

F 12. Lymbus

A Kolozsmonostori Konvent Országos Levéltára

F 15. Protocolla, Libri Regii et Stylionaria

F 17. Cista Comitatum

F 27. Genelogiales

F 28. Mandata Requisitoria

A Gubernium Transylvanicum Levéltára

F 139. Cista Diplomatica. I jelzetű productionalisok

Családi Levéltárak

P 311. A Hatfaludy család levéltára

A felhasznált irodalom rövidítésjegyzéke

- ACC   *Approbata Constitutiones Corpus Iuris Hungarici*. Magyar Törvénytar. 69. köt. 1540–1848. évi erdélyi törvények. Fordították és utalásokkal ellátták: Dr. Kolosvári Sándor és Dr. Óvári Kelemen. Jegyz. Dr. Márkus Dezső. Bp., 1900. 5–253. p.
- Bartoniek   *Bartoniek Emma*: Fejezetek a XVI–XVII. századi magyarországi történetírás történetéből. S . a . r. Ritoók Zsigmondné. Bev. Klaniczay Tibor Bp., 1975.
- Beke*, 1884.   A Gyulafehérvári Káptalani Levéltárnak címjegyzéke. A levéltárnak az 1882. évi XXIII. t. cz. alapján a M. kir. Országos Levéltárba történt felvitele alkalmából készítette Beke Antal székesegyházi kanonok. Bp., 1884.
- Debreceni   Debrecen város magisztrátusának jegyzőkönyvei. 1589–1590. Az eredeti latin nyelvű szöveget fordította és sajtó alá rendezte: Balogh István. Szerk. Rácz István. Debrecen, 1997. (A Hajdú–Bihar Megyei Levéltár Forráskiadványai Sorozatszerkesztő: Radics Kálmán. 27.) - -1591–1592. Debrecen, 1998. (A Hajdú–Bihar Megyei Levéltár Forráskiadványai Sorozatszerkesztő: Radics Kálmán. 30.)
- EOE   Erdélyi Országgyűlési Emlékek. Monumenta comitialia regni Transylvaniae, 1540–1699. Szerk.: Szilágyi Sándor. I–XXI. Bp., 1875–1898. (Monumenta Hungariae Historica. Magyar Történelmi Emlékek. III/b.)

- Gyulafehérvári jk Gyulafehérvár város jegyzőkönyvei. Gyulafehérvár városkönyve. 1588–1674. Gyulafehérvár város törvénykezési jegyzőkönyvei. 1603–1616. Bev., jegyz. Kovács András. Kolozsvár, 1998. (Erdélyi Történelmi Adatok VI. 2.)
- Herepei*, 1965. Adattár XVII. századi szellemi mozgalmaink történetéhez. I. Polgári irodalmi és kulturális törekvések a század első felében. II. Apáczai és kortársai. Herepei János cikkei. Szerk.: Keserű Bálint. Készült a Szegedi József Attila Tudományegyetem Magyar Irodalomtörténeti Intézetében a Magyar Tudományos Akadémia Irodalomtörténeti Intézetének támogatásával. Budapest–Szeged, 1965–1966.
- Herpay*, 1925. Nemes családok Debreczenben. Összeállította: Dr. Herpay Gábor vm. főlevéltárnok. Debrecen, 1925.
- Imecs *Imecs F. Jákó*: A régi Fejérvár fekvése és részei. In: Az Alsó Fehér vármegyei Történeti Régészeti és Természettudományi Egylet évkönyvei 14. (1908) 19–33. p.
- Jakó*, 1958. *Jakó Zsigmond*: Instructiuni arhivistice ale oficilor din Transilvania 1575–1841. Problema Reorganizarii arhivelor Vechi Din Transilvania. In: Revista Arhivelor (1958) I. 34–81. p.
- Jakó*, 1990. A Kolozsmonostori Konvent jegyzőkönyvei. I–II. (1289–1556). Kivonatokban közzéteszi és a bevezető tanulmányt írta Jakó Zsigmond. Bp., 1990. (A Magyar Országos Levéltár kiadványai. Forráskiadványok 17.)
- Nagy Iván *Nagy Iván*: Magyarország családai czímerekkel és nemzedékrendi táblákkal. Írta Nagy Iván I–XIII. Pest, 1857–1868.
- Papp*, 1936. *Papp László*: A hiteles helyek története és működése az újkorban. Bp., 1936. Palestra Calasanctiana 14.
- Petrichevich A Mogyoróvich nemzetségbeli Petrichevich család története és oklevéltára. Kiadja báró Petrichevich Horváth Emil. A Petrichevich család általános története. Első rész I. kötet 1069–1526. Írta báró Petrichevich Horváth Emil. Bp., 1934. A Petrichevich család történetének regesztái. Első rész II. kötet. 1069–1942. Írta: báró Petrichevich Horváth Emil. Pécs, 1942.

- Sándor* Czimerlevelek. Gyűjtötte: *Sándor Imre*. I–II. füzet. Kolozsvár, 1910.
- Sunkó*, 2000. *Sunkó Attila*: Adatok az erdélyi fejedelmi udvar szervezetéhez a Báthory-korban. Sasa János 1585. évi végrendelete. In: Fons 7. (2000) 2. sz. 275–288.
- Sunkó*, 2001. *Sunkó Attila*: A curia militaris működésének nyomai a kora újkori Magyarországon és az Erdélyi Fejedelemségben. In: Levéltári Közlemények 71. (2001) 3–64. p.
- Sunkó*, 2002. *Sunkó Attila*: Debreceni János életpályája. A Gyulafehérvári Káptalan levéltárosának élete, végrendeletének tükrében. Tanulmányok a 60 éves Gecsényi Lajos tiszteletére. Fons 9. (2002) 1–3. sz. 305–343. p.
- Sunkó*, 2003. *Sunkó Attila*: A Gyulafehérvári Káptalan és a Kolozsmonostori Konvent Levéltárának működésére vonatkozó iratok. In: Lymbus. Magyarságtudományi Forrásközlemények. Bp., 2003. 75–110. p.
- Szabó–Tonk*, 1992 *Szabó Miklós–Tonk Sándor*: Erdélyiek egyetemjárása a korai újkorban 1521–1700. A bevezetőt írta Tonk Sándor. Szeged, 1992. (Fontes Rerum Scholasticarum IV. Szerk.: Keserű Bálint.)
- Szakály*, 1980 *Szakály Ferenc*: Szalárdi János és Siralmas magyar krónikája. In: Szalárdi 7–60. p.
- Szalárdi Szalárdi János Siralmas magyar krónikája. S. a. r., a bevezető tanulmányt és a jegyzeteket írta Szakály Ferenc. A képanyagot Rózsa György válogatta. A kötetet szakmai szempontból Makkai László nézte át. A mutatókat Rosonczy Ildikó állította össze. Bp., 1980. (Bibliotheca Historica.)
- Szendrey*, 1984. *Szendrey István*: Debrecen, a mezőváros. In: Debrecen története 1693–ig. 1. Szerk.: Szendrey István. Debrecen, 1984. 131–311. p.
- Szinnyei *Szinney József*: Magyar írók élete és munkái. 1–14. Bp., 1891–1914.

- Trócsányi, 1978. *Trócsányi Zsolt*: Rákóczi Zsigmond. Egy dinasztia születése. In: A Debreceni Déri Múzeum kiadványai LXI: A Debreceni Déri Múzeum évkönyve. 1978. 57–110. p.
- Trócsányi*, 1980. *Trócsányi Zsolt*: Erdély központi kormányzata 1540–1690. Bp., 1980. (A Magyar Országos Levéltár kiadványai. III. Hatóság és hivataltörténet. 6.)
- Zoványi *Zoványi Jenő*: Protestáns Lexikon. I– IV. köt. Bp., é. n.

